UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Libellus de modo co[n]fitendi et penitendi

[Deventer], [ca. 1498 - 1499]

urn:nbn:de:hbz:466:1-31245

Visual Library

u as sacre phetus in sterñ gl'a Precapit pussime ...

Euouae. Libera nos. Euouae

a testimonia tua dn̄e: ideo scrutata ē ea aīa
Declaracio sermonū tuorū illūiat: et intellectū
Os meū aperui et attraxi spūm: quia mādā
bā Aspice in me et miserere mei: sedm iudici
u nomen tuū Gressus meos dirige sedm elo
non dominetur mei omnis iniusticia Redime
nys homi: ut custodiā mandata tua Faciē
tuā illumīa super seruū tuū: et doce me iustificationes tuas Ex
itus aquarū deduxerūt oculi mei: quia non custodierūt

mei ad te diluculo: ut meditarer eloq̄a tua Vo
cem meā audi scd̄m misericordiā tuā dn̄e: et scd̄m
iudiciū tuū vivifica me Appropinquaverūt ꝑsequētes
me iniq̄tati: a lege autē tua longe facti sūt Prope es
tu dn̄e: et omnes vie tue veritas Inicio cognovi de testi
moniis tuis: quia ī eternū fundasti ea Vide humilitatē me
am et eripe me: quia legē tuā non sum oblitus Iudi
ca iudiciū meū et redime me: ꝓpter eloquiū tuū vivifica
me Longe a peccatoribus salus: quia iustificaciões tuas nō
exquisierūt Misericordie tue multe dn̄e: scd̄m iudiciū tu
um vivifica me Multi q̄ ꝑsequūtur me et tribulāt me: a
testimoniis tuis non declinavi Vidi p̄varicātes et tabes
[illegible]

Joēs grenebroch

Libellus de modo cõfiten di et penitendi

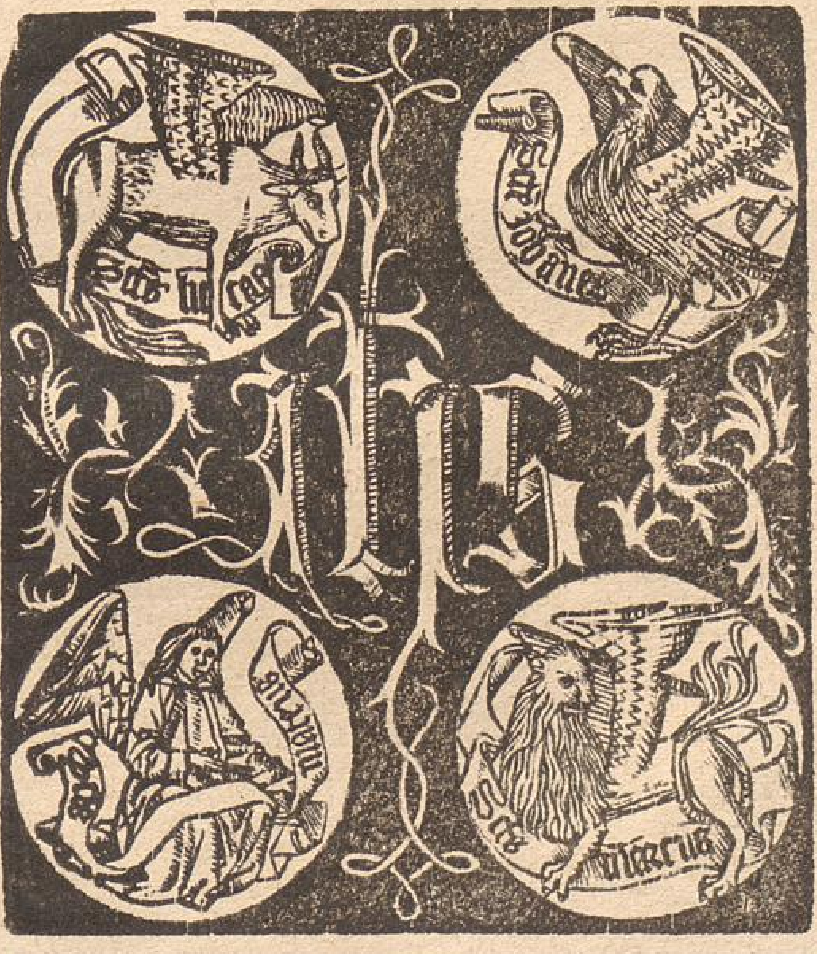

Quidaʒ fructuoſus libellꝰ de modo cōfitendi et peni tendi. Feliciter incipit.

pniam/agas .i. velociter　　　pro ʒquando
Eniteas cito peccator　　　cum ſit
miſericors　.ſ. chriſtus
miſerator iudex

¶ Preſens libellus eſt tractās de penitētia ſiue de modo penitendi tanq̄ȝ de ſubiecto. Et diuidit in duas partes p̄ncipales. In quarum p̄ma determinat auctor de penitētia, put reſpicit penitentem. In ſecūda pte determinat auctor de penitentia, put reſpicit ꝯfeſſorem. ſecunda ibi. Confeſſor dulcis. Prima adhuc diuidit in tres partes. Nam p̄mo auctor ponit quedam documenta generalia. Secūda ſpēaliter declarat de ꝯtritione. ꝛ tercio de confeſſione. ꝛ etiam interponit aliqua de ſatiſfactione. ſecunda ibi. Omnia pctā. tercia ibi. Uera ſit integra. Dicit primo ſic O pctōr facias cito penitentiam. ꝛ ſequit causa quia iudex, ſcʒ chriſtus eſt miſericors

Circa textū dubitatur

¶ Primo quid ſit penitentia　Secundo vnde dicitur penitentia
Tercio quotuplex eſt penitentia　Quarto quid proficit penitentia
Quinto quare penitentia debet fieri cito　Sexto quomodo appareat ꝙ deus ſit miſericors.

¶ Ad primū dubiū reſpōdet ꝙ penitētia, ſm Ambroſiū ſic definit. Penitentia eſt p̄terita mala deplāgere ꝛ plāgenda iterū nō cōmittere. Uel ſm Gregoriū. Penitētia eſt pcti cōmiſſi cū intima cordis contritōe ꝛ lachrymaꝝ effuſione emēdatio. Et trahit hec definitio ex dictis btī Auguſtini dicētis. ꝙ pctm̄ nō dimittit niſi plena cōtritio cū ſatiſfactione opeꝝ ꝯſeq̄t Uel ſm Gregoriū. Penitentia eſt ante acta pctā deflere. ꝛ iterum flenda non committere Ex quibus definitionibus. Primo ſequitur ꝙ penitentia eſt ſolum pro pctis. Secundo ſequitur ꝙ penitentia eſt ſolum p pctis commiſſis ꝛ non committendis. Tercio ſequitur ꝙ ad penitentiam ſequitur dolor de pctis. Quarto ſeq̄tur ꝙ ad verā penitentiā req̄ritur intentio amplius non peccandi

¶ Ad ſcd̄m dubiū dicit ꝙ hoc nomē penitentia, dr quaſi pene tenētia. qr ſine pena ꝛ dolore nunq̄ȝ fit pfecta penitentia

¶ Ad terciū dr ꝙ pnīa multiplr̄ diuidit Prīo ī intiorē tm̄. q̄ ē d iure naturali. ꝛ ī extiorē q̄ ē ad arbitriū hoīs Scd̄o diuidit ī pnīaȝ ſolēnē publicā ꝛ. pua

t.im Solemnis penitentia eſt que imponitur ab epiſcopo vel vicario ſuo et que fit cum ſolemnitatibus eccl'e. vt peregrinatões ſcōz aliquē modū ſpeālē ſcꝫ cū nudis pedibꝫ vl' diſcooꝑto capite Priuata pnīa ē q̄ ſecrete fit vel fieri pt̄ vt legere orōes. dare elemoſynas. ieiunare corpꝰ caſtigare. ꝛcꝰs Tercio diſtinguitur in liberam ꝛ coactam. Libera eſt quā quis libere facit. ꝛ illa eſt proprie ſecramentum. Coacta ad quā quis cogitur ſicut fit in iudicio ſeculari ꝑ forefactis. ꝛ illa non eſt proprie ſacramentum. Quarto diſtinguitur penitentia in actualem ꝛ habitualem. Actualis eſt qua homo actualiter ſatiſfacit pro pctīs ꝯmiſſis. ꝛ ad illam nō quilibet homo tenetur ſed ſolus pctōꝛ. Habitualis eſt quedam deteſtatio vel diſplicentia de pctō ꝯmiſſo ſcꝫ ſi ſit ꝯmiſſum vl' qđ poſſit cōmitti ſi nō ſit ꝯmiſſum. ꝛ ad illā quilibet homo tenetur ſiue ſit in pctō ſiue non

¶ Ad quartū rn̄der ſm̄ ſcm̄ Thomā q꞉ ꝑ pnīam abſoluit pctōꝛ a pctō. reſtituit eccleſie. recōciliat chriſto bonis ſpūalibꝫ ditatur. de filio diaboli filius dei efficit. ꝛ ꝑadiſus apitur ei. Itē pnīa angelos letificat. impios iuſtificat. amiſſa bona reuocat. ꝛ ad vitā eternā inuitat

¶ Ad q̄ntum reſpōdetur q꞉ pnīa multis de cauſis debet fieri cito. Prima eſt q꞉ diu expectauimus. Scđa eſt q꞉ ad magna vocamur ſcꝫ ad eternam gl'am. Tercia ne ab eternis nuptijs excludamur. patet exēplariter in euāgelio de q̄nqꝫ fatuis ꝟginibꝫ. Quarta ne ab hoſtibꝫ impediamur. Quīta propter penas ꝯpellētes. Sexta ne blāde decipiamur vt aues ꝑ aucupem piſces ꝑ piſcatorem. Septima ne morte ꝑueniamur. Octaua ne ꝯſuetudine teneamur. Cōſuetudo em̄ eſt altera natura

Ad ſextū rn̄r q꞉ ī m'ltꝫ apparet dei miſcđia q꞉ ſm̄ ſcm̄ Thomā. Deꝰ peccatores patiēter expectat benigne recipit vlciſci diſſimulatō ꝑiculis liberat. grāꝫ donat. datā multiplicat. multiplicatā ꝯſeruat. ꝯſeruatā ī celo nūciat. offenſam dimittit pctm̄ poſt remiſſionē no meminit. errātes a ſe reducit. eūtes ad ſe cōducit. cadētes erigit. ſtantes tenere nō deſinit. ꝛ final'r ꝑſeuerantes in gloriam inducit

.i. ſequētia. id eſt ſpes ꝛc. .i. obſeruāda a te pctōre

Et ſunt hec quinqꝫ tenenda tibi

remiſſio pctōꝝ cōtritio cordis .i. cōfeſſio pctī.

Spes venie. cor contritum. cōfeſſio culpe

id ē ſatiſfactio penalis .i. vitatio peccati

Pena ſatiſfaciēs. ꝛ fuga nequicie

¶ Conſequēter in iſta parte auctoꝛ magis ſpecialiter determinat doctrinā ꝑdictā ꝛ hoc ꝑ doctrinas ſpēales. Et diuidit iſta pars. nā ꝑmo oſtēdit que ſunt neceſſaria facieti verā penitentiā Scđo oſtēdit q̄ ſunt ſibi vtilia ibi. Sperne voluptates. Prima adhuc diuiditur in duas. Nam ꝑmo oſtēdit que debet penitens neceſſario tenere reſpectu ſui. Scđo reſpectu proximi. ibi. Ut dimittaris. Dicit ꝑmo ſic. q꞉ hec q̄nqꝫ ſunt tibi tenēda in ꝑfecta penitentia. ſcꝫ ſpes. venie. contritio cordis. cōfeſſio oris ꝛ pctōꝝ ſatiſfactio. ꝛ fuga peccatorum.

Circa textum dubitat̃

❡ Pͥmo quid ſit ſpes Secũdo quotuplex ſit ſpes Tercio quid
ſit cõtritio Quarto quid ſit cõfeſſio Quinto quotuplex ſit cõfeſſio
Sexto quid ſit ſatiſfactio.⁊ q̃d ſint ꝑtes ſatiſfactionis

❡ Ad pͥmũ reſpõdetur ꝙ ſpes ſic deſcribit᷑.Spes eſt certa expectatio fu/
ture btitudinis ex dei grã ⁊ meritis ꝓprijs proueniẽs.vel ſic.Spes ē auda
cia mẽtis de largitate dei cõcepta habẽdi vitã eternã per bona merita.Ex
quibus definitionibus pͥmo ſequitur ꝙ non eſt ſpes de p̃terito.neqꝫ de p̃/
ſenti vt pñs eſt.ſed ſolum de futuro.Secũdo ſequitur ꝙ nõ eſt ꝓprie ſpes
de malo.ſed tm̃ de bono.Tercio ſequitur ꝙ non de quolibet bono eſt pro
prie ſpes ſed ſolum de futura beatitudine

❡ Ad ſcðm rñdetur ꝙ dupl'x eſt ſpes.ſcʒ ſpes ſuffragioꝝ q̃ fit reſpcũ btõꝝ
et ſpes penitẽtie vel ꝓprie auctoritatis q̃ fit reſpcũ dei.vñ ſaluati nõ habẽt
ſpem.nec etiã damnati.ſed ſolũ hoĩes in eccl'a militãte ꝓprie habent ſpem
et etiã aĩe in purgatorio exiſtẽtes.vñ illa ſpes q̃ ſit reſpcũ dei ē triplex.ſcʒ
ſpes venie ꝑ pctõꝝ remiſſionē.de qua intelligit᷑ lrã.ſpes grẽ ꝑ diuĩe gratie
ſuſceptõem.⁊ ſpes glorie ꝑ conſecutõem eternoꝝ gaudioꝝ

❡ Ad terciũ dubiũ rñdetur ꝙ cõtritio ſic deſcribit᷑.Cõtritio eſt dolor vo
luntarie aſſumptis ꝓ pctĩs cũ propoſito cõfitendi ⁊ ſatiſfaciendi.⁊ differũt
cõtritio ⁊ attritio.nam attritio eſt quedã diſplicẽtia de peccato cõmiſſo.
ſed nõ eſt perfecta.Sed cõtritio eſt perfecta diſplicẽtia.vñ nõ quilibet do
lor eſt cõtritio.ꝓut cõtritio hic capit᷑ immo nec quilibet dolor ꝓ pctĩs eſt
cõtritio.Vñ duplex eſt dolor pro pctĩs.quidã eſt naturalis.⁊ ille nõ ē me
ritorius qꝛ hoc procedit ex dictamine recte rationis.Alius eſt volũtarius
et actualis qui procedit ex voluntate libere aſſumente dolorem cum ꝓpoſi
to confitendi ⁊ ſatiſfaciendi

❡ Ad quartum reſpõdet᷑ ꝙ cõfeſſio ſic deſcribit᷑ ſm Auguſtinũ.Cõfeſſio
eſt ſermo ꝑ quem morbꝰ latens ſpe venie aperitur.Item ſic ſcðm Gregori
um.Confeſſio eſt pctõrum detectio.Vel ſm aliquos.Cõfeſſio eſt aptiſſi
ma coram ſacerdote peccatorum declaratio

❡ Ad q̃ntum reſpõdetur ꝙ duplex eſt cõfeſſio.quedam eſt mentalis q̃ fit
ſoli deo.⁊ illa eſt de iure naturali.Alia eſt vocalis que fit homini ex ore ⁊
illa eſt de iure poſitiuo ſiue ordinato

❡ Ad ſextũ ⁊ vltimũ rñdetur ꝙ ſatiſfactio ſiue ſatiſfacere ſm Auguſtinũ
ſic deſcribit᷑.Satiſfactio ſiue ſatiſfacere eſt cãs pctõꝝ extiguere vl' extir/
pare ⁊ eoꝝ ſuggeſtionibꝰ aditum id eſt acceſſum nõ indulgere ſic ꝙ homo
habeat firmum ꝓpoſitum peccata confeſſa nunqꝫ cõmittere neqꝫ qua alia
Et ſunt partes ſatiſfactionis duplices.quia quedam ſunt principales et
ſunt tres.ſcʒ orõ ieiunium ⁊ elemoſyna.⁊ quedam ſunt ſecũdarie ⁊ minus
principales vt ſunt peregrinationes vigilie caſtigatõẽs diſcipline ⁊ huiuſ/
modi.Et ille partes ſecũdarie reducũtur ad pͥncipales nã omnia carnem
affligentia reducuntur ad ieiuniũ.omnia vero ſpiritualia ad orõem ⁊ opa
miſericordie ad elemoſynam.Finaliter ſciendum.ꝙ duplex eſt fuge.ſcʒ fu
ga fugiendi.⁊ fuga fugandi.⁊ ſm hoc dicit᷑ a fugo as are.vel a fugo is ere

et vtrāqꝫ fugā habebit penitēs. habebit em̄ fugā fugādi pctā. ⁊ h̄ p ꝯfeſſo
rē. Scd̄o hēbit fugā fugiēdi reſpcū pcti cōmittēdi vl' illi⁹ qd̄ poſſit cōmit/
ti. i. hrē firmū ꝓpoſitū ā plius nō faciēdi hoc pctm̄ nec aliqd̄ ſimile
vt pctā tua dimittant̄ tibi malefcōꝛib⁹ tuis tibi facta indulge

Vt dimittaris aliȷs peccata remitte

hominib⁹. emēdabis hoīes ip̄m offendiſſe cōfiteris

Hiſqꝫ ſatiſfacias quos te leſiſſe fateris

¶ In iſta ꝑticula oñdit auctoꝛ q̄ ſunt neceſſaria penitēti reſpcū ꝓximi Et
ponit duas doctrinas dicēs ꝙ tu pctoꝛ q̇ facis vel facere vis penitentiā de
bes remittere aliȷs qui tibi malefecerunt. Secūda doctrina eſt ꝙ ſatiſfaci
es illis quibus tu malefeciſti

Circa textum dubitatur

¶ Primo quid ſit pctm̄ Scd̄o q̄ ſit drn̄a inter pctm̄ ⁊ delictū Ter
cio a quo ⁊ vbi incepit pctm̄ Quarto qualiter hō cecidit in peccatū
Quinto vtꝝ damnati in inferno poſſunt peccare Sexto quare debe/
mus remittere malefactoꝛibus noſtris peccatū

¶ Ad p̄mū dubiū rūdet̄ ꝙ pctm̄ ſm Auguſtinū ſic deſcribit̄. Pctm̄ ē vo
luntas retinēdi vel cōſequēdi qd̄ iuſticia vetat. Vel ſm eundē. Pctm̄ eſt
ſpꝛeto naturali bono ⁊ immutabili reb⁹ mutabilib⁹ adherere. Vel ſm eū
dem. Pctm̄ eſt oē dcm̄ vel factū vel cōcupitū cōtra legem dei Item ſm
Ambroſiū. Pctm̄ eſt p̄uaricatio legis diuine ⁊ inobediētia p̄ceptoꝝ dei.
Ex iſtis definitōibus ſeq̄tur Primo ꝙ pctm̄ p̄ncipaliter eſt in voluntate
mala vl' ex ea ꝓcedit pctm̄ volūtariū. Vn̄ dr̄ Seneca ꝙ oē pctm̄ ē actio
volūtaria. Scd̄o ſeq̄tur. ꝙ pctm̄ eſt cōtra iuſticiā ex eo ꝙ penitentia proce
dit ex dictamine iuſticie. Tercio ſeq̄tur ꝙ iuſte pctoꝛ pro pctīs meret̄ pe/
nas. qꝛ nullus eſt ꝓprie ⁊ iuſte puniendus niſi ꝑ actione mala. nec etiā pre/
miandus niſi ꝑ actōe bona Quarto ſeq̄tur ꝙ oē pctm̄ ſit cōtra legē vel
pꝛecepta dei. Quinto ſequitur ꝙ in omni pctō ⁊ p̄cipue moꝛtali eſt dimiſ
ſio dei. ⁊ adheſio rerum mutabilium

¶ Ad ſcd̄m reſpōdetur ꝙ peccatum duobus modis cōmittit̄. ſcꝫ faciēdo
malum ⁊ dimittendo bonum. ⁊ p̄mum ꝓpꝛie dr̄ peccatum. ſcd̄m vero deli/
ctum quaſi derelictum. Alia differentia eſt. qꝛ derelictū eſt ignoꝛāter com
miſſum. Sed peccatum eſt ſcienter commiſſum. Iſta tamen differētia nō
obſtante vnum ſepe ponitur pꝛo reliquo

¶ Ad terciū riſpōdetur ſm mgr̄m ſententiaꝝ libꝛo ſcd̄o ꝙ pctm̄ oꝛiginēꝫ
et cauſam ſuam traxit in bono. qꝛ ante p̄mum pctm̄ non erit aliqd̄ malū
Et hoc pꝛobat ſic. qꝛ cum peccatum oꝛiginem ⁊ cauſaꝫ habuit hoc fuit ex
bono aut ex malo nō ex malo qꝛ an̄ pctm̄ nō erat aliqd̄ malū. vn̄ oꝛiret̄. ꝗ
oꝛtum eſt ex bono ſcꝫ ab angelo qꝛ angelus ſcꝫ lucifer ante pctm̄ nō erat
niſi bona creatura vel creatura dei. Ex quo etiam pater vbi incepit. qꝛ in/
cepit in celo vbi ſummus angelus ⁊ pꝛimus ſcꝫ lucifer fuit qui pꝛimū pec
catum commiſit cum extollendo ſe dixit. Ponam ſedem meam in aquilo
ne ⁊ ſimilis ero altiſſimo

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

¶ Ad quartũ reſpõdet ꝙ hõ cecidit in pctm̃ diabolo ſuggerente. carne delectãte. ⁊ aĩa cõſentente. Vñ aĩa cõſentiens cõmittendo in obedientiã totã naturã humanã corripit. vt habet Geñ. iij capl'o

¶ Ad q̃ntum reſpõdetur ꝙ damnati nõ poſſunt peccare qꝛ nõ poſſunt aliquid mereri. qꝛ nullus meretur niſi in hac vita. Nec etiam ſaluati peccare poſſent. Et ſic dicatur ꝙ angeli ꝑus peccauerunt ⁊ ceciderũt. vt pꝫ de Lucifero. ergo videtur ꝙ adhuc poterint peccare ⁊ ſimiliter ſancti. Adhuc reſpondetur negando cõſequentiã. qꝛ angeli iã ſunt ita cõfirmati in charitate chriſti ꝙ nõ poſſunt velle malum. vel voluntatẽ in malum vertere. et ſic pariformiter dicendum eſt de ſanctis

¶ Ad ſextum reſpondetur ꝙ nos debemus alijs remittere mala nobis illata. vt deus remittat nobis pctã. ⁊ hoc petimus ĩ orõe dñicali. vñ dicimꝰ Dimitte nobis debita noſtra ſicut ⁊ nos dimittimus ⁊c̃. nã ſi nõ dimittimus debitoribꝫ nr̃is. tũc petimus iudicium noſtꝝ. qꝛ tũc petimus ꝙ deus non dimittat nobis peccata noſtra. ⁊ ergo errant qui volunt orõem dominicalẽ corripere ⁊ meliorare dicẽtes. Dimitte nobis debita noſtra melius q̃ꝫ nos dimittimus debitoribus noſtris

cõtemne delitias carnis illicitas. i. viſiones vanas

Sperne voluptates. ludos. ſpectacula mundi

derelinque malum ſocium ſtrepitum

Deſere conſortẽ prauũ. populiqꝫ tumultum

occultas orõnes miſericordie diligito

Secretaſqꝫ preces ⁊ opus pietatis amato

¶ In iſta ꝑte auctor oſtẽdit q̃ ſunt vtilia confitẽti ⁊ penitẽti. ⁊ ꝑmo ſunt fugienda ab eo. ſcd̃o q̃ ſunt acceptãda. ibi Secretaſqꝫ ꝑces. ⁊ dicit tu penitens debes ſpernere voluptates ludos ⁊ publica ſpectacula mũdi ⁊ malum ſocium ⁊ tumultum populi. tũc ibi Secretaſqꝫ ꝑces. dicit ꝙ tu penitens debes amare ſecretas ꝑces ⁊ oꝑa pietatis

Circa textũ dubitatur

¶ Primo q̃re voluptas ſit ſpernẽda Scd̃o q̃re ludi ſunt ſpernẽdi. et vtrũ impediãt pniam Tercio q̃ ſunt ſeruãda circa ludos Quarto q̃re ſpectacula mũdi ſunt ſpernẽda Quinto q̃re penitens debet fugere malum ſociũ Sexto quid nocet penitẽti tumultus populi

¶ Ad ꝑmum dubiũ dꝛ ꝙ voluptas multis modis eſt ſpnenda a quolibet hoĩe ⁊ ꝑcipue penitẽti. Primo qꝛ nocet naturalibꝫ. qꝛ dt Boetiꝰ ij. de conſolatõe phĩe. paucis eñ ac minimis natura cõtenta eſt. Et iõ cõiter dꝛ ꝙ gula plures hoĩes interficit q̃ꝫ gladius ꝓpter hec. qꝛ ſequi videmus ex gula et voluptatibꝫ graues ⁊ mirabiles infirmitates Scd̃o nocet voluptas quantum ad deũ. qꝛ cum ſit pctm̃ mortale eſt cõtra ꝑceptũ. Tercio nocet q̃tũ ad aĩam. qꝛ grauia pctã inde ſequi ſolent. ut accidia. luxuria ⁊ huiuſmõi. Quarto nocet ꝓximo. qꝛ pauperẽ priuat nutrimẽtis. poſſint eñ illa ſuperflua dari pauperibꝫ ad eorum nutrimentum

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

¶ Ad ſcdm rñdet q duplex eſt ludus. ſcʒ diuinus vt ludus organoꝝ ꝛ can
tus eccľe quibꝫ diuinū officiū pagit. Alius ē ludus nō diuinꝰ ſed magis ſe
cularis. ꝛ ille eſt dupľx. ꝛ quidā eſt lucrās pecuniaꝝ vel reꝝ. vt ludus taxil
loꝝ aleaꝝ ꝛ globoꝝ. ꝛ iſte ludus lucrās eſt dupľx. qꝛ qdam cōmittit fortu/
ne. vt ludus taxilloꝝ. ꝛ qdam ē qui regitur p intellectum humanū vt ē lu/
dus ſcacoꝝ. Alius eſt ludus nō lucrās ꝛ iſte etiā eſt dupľx. qꝛ qdam fit ꝓ/
pter deductionē tpis vt in inſtrumētis muſicalibꝫ. qdam fit ꝓpter vanam
gloriā. vt ludus theatralis ludus lanceaꝝ. ꝛ iſti ludi theatrales ſunt ꝓhi/
biti. Similiter lucratiui pecuniaꝝ vľ reꝝ ac etiā illi ludi qui cōmittuntur
fortune. Admittūtur tamē ſm leges aliqui ludi lucratiui. ſi fiāt p come/
ſtibilibꝫ dummō fiant ad modicā ſummā. ꝛ nō ducatur cōſuetudinē. Vñ
ludi theatrales ſunt ꝓhibiti. vt ſunt lucratōes publice. torneamēta. haſti/
ludia vel huiōi. Primo qꝛ fiūt male ꝛ indebite ſcʒ cū pctis. Scdo qꝛ fiunt
malo fine ſcʒ ꝓpter vanā gloriam ꝛ laudē mūdi. Tertio qꝛ multa mala in
de ſequūtur ſcʒ homicidia. ira. inuidie. ſupbie ꝛ huiōi. Ex quo ſeqtur q lu
di ſunt ſpernendi a penitente etiā q ludi impediūt aīam. qꝛ auertūt ho/
mines a cōtritōe cordis que eſt maxime neceſſaria penitēti. ꝛ ergo ludi mo
derati q non variarēt mentē penitētis. ſed fierēt ſolū ad refocillatōem vľ re
creationē ſpirituū vitaliū pñt fieri

¶ Ad terciū rñdet q tria ſunt ſeruāda in ludo. Primū eſt q nō fiat cum
verbis turpibꝫ vľ nociuis qꝛ ſi fieret circa vba vel facta mortalia tūc eſſet
pctm mortale. Secundū eſt q in huiōi ludis non fiat intima delectatio q
ludentem a deo auertere poſſet. ſed a ꝓpoſito penitendi. Terciū q ludus
cōgruat pſone loco ꝛ tpe. quia ſi alias eſſet veniale peccatum propter cir/
cumſtantias aggrauatas fieret mortale

¶ Ad quartuʒ rñdet q ideo ſpectacula mūdi ſunt ſpnenda. qꝛ in ſe mala
ſunt vt dcm eſt in ſcdo dubio. etiā qꝛ inducunt circūſtātes ad lapſum. ſcʒ
ad laſciuiā vel crudelitatē. cui circūſtantes videtur cōſentire

¶ Ad qntū rñdetur q qlibet ꝛ ſpūaliter penitēs debet dimittere malū ſo
ciū. ꝛ hoc ideo qꝛ malus ſocius p multas ſuggeſtiones inducit aliū ad pec
candū frequēter qđ nō faceret ſi careret illo malo ſocio. Et p oppoſitū qli
bet debet habere bonū ſociū cui ſua ſecreta reuelet q retrahat eum a vici/
is. vt vult Boetius in libro de diſciplina ſcholariū. Etiā docet hoc pſal.
Cū ſancto ſanctus eris. cum puerſo peruerteris

¶ Ad ſextū rñdet q tumultus ꝛ ſtrepitus ꝓpľi nocent penitēti. qꝛ remouēt
ipm a penitētia. qꝛ vt vult phs in de ſenſu ꝛ ſenſato. motus maiores expel
lunt minores. ergo motus vel ſtrepitus populi exteriores excludūt motus
interiores ſcʒ penitentie ꝛ deuotionis

.i. cuncta delicta deffleāt. pnrus dolore de peccatis
Omnia peccata plangat contritio vera
.i. inqrēs lōgitudies pctōꝝ qbꝫ in qbꝫ tpibꝫ. cū qbus mēbris
Scrutās etates ſenſus loca tēpora membra
deflens. i. pctā pus fcā nō habens ꝓpoſitū facere. i. q deberēt facere
Deplorans acta nolens committere flenda

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

defleas pctā oblita cō pctis factis.pctis neglectis
Plāgas amiſſa cū cōmiſſis ꝛ omiſſis
ſcꝫ plangas id ē ꝑimū tuū defraudaſti
Offenſaq̄ꝫ dei ꝙ fratrem damnificaſti

¶ In iſta pte ſpēak'r determīat de cōtritōe. Et diuidit. Nā pͥmo oñdit in gnāli qd debemus deplāgere de cōtritōe. Scdo q̄s circūſtātias debemus aduertere circa pctm̄ in cōtritōe. ibi. Scrutās etates. Tercio oñdit in ſpeciali de q̄bꝫ ſit habēda cōtritio. ibi Deplorās acta. Sed legunt ptes ſimul Et dr̄ pͥmo ꝙ ſic. ꝙ hñs verā cōtritōem de pctis ſiue in quo ē vͣa cōtritio debet deplāgere oīa pctā ſimul. ꝛ inq̄rere etates. hoc eſt q̄ꝫ diu hō ſtetit in pctis. ꝛ ſenſus cū q̄bꝫ peccauit. ꝛ loca in q̄bꝫ peccauit. ꝛ tpa in q̄bꝫ tpibꝫ. et mēbra q̄bꝫ pctā ꝑpetrata ſunt. ꝛ dꝫ velle cū ampli' nō cōmittere ea. ꝛ debꝫ deplāgere ea pctā q̄ ſunt lapſa de memoria. ꝛ pctā cōmiſſionis ꝛ omiſſionis. ꝛ ꝙ ſepe deū offendit ꝑ pctā. ꝛ ꝙ damna ꝓximo intulit

Circa textum dubitat̃

¶ Primo q̄s poſſet facere contritōem Scdo quare magis delet̃ peccatū ꝑ contritōem q̄ꝫ ꝑ aliū actū aīe Tercio vtꝝ ꝓ quolibet debeat eſſe cōtritio Quarto q̄re cōtritio debet deplāgere oīa ſimul Quinto q̄re illa q̄ ponunt̃ in lr̄a hic ſcꝫ etates ſenſus ꝛc. ſunt ꝑſcrutāda Sexto que pctā dicūtur amiſſa q̄ omiſſa ꝛ que commiſſa

¶ Ad pͥmum reſpōdetur ꝙ in contritōe ſunt tria tenēda ſm̄ ſcm̄ Thomā ſcꝫ actus doloris. forma grē eliciētis in actū. ꝛ effectus meriti ſufficientis propter defectū pͥmi cōtritio nō ē in bonis. qꝛ in eis nō eſt actus doloris. ꝓpter defectū ſcdi cōtritio nō eſt in dānatis. qꝛ in eis nō eſt forma grē. ꝓpter defectū tercij cōtritio nō eſt in purgatorio. qꝛ aīe in purgatorio non ſunt in ſtatu merēdi. ex quo ſequitur reſpōſio ad dubium. ſcꝫ ꝙ cōtritio fit ſolum in hominibus p̄ſentis vite

¶ Ad ſcdm̄ reſpōdet̃ ꝙ hec eſt ratio. qꝛ in omni peccato eſt delectatio vel complacentia trahens hoīem a deo. ꝛ qꝛ cōtraria cōtrarijs curātur. ergo actus delens peccatū debet facere penitentiā vel diſplicentiā pctōꝝ trahētem ad deum. ꝛ ſic eſt in contritione. ergo magis per contritionem q̄ꝫ per alium actum anime deletur peccatum

¶ Ad terciū reſpondet̃ ꝙ triplex eſt peccatū. ſcꝫ originale. veniale ꝛ mortale. Pro pctō originali non oportet fieri contritōem. qꝛ per contritōem nō deletur ſed ꝑ baptiſmū. Nec pro pctō veniali debet fieri niſi vna generalis contritio ſi nō ſit nimis ductū in conſuetudinē. vel non habeat circūſtantias aggrauātes. Sed pro peccato mortali debet fieri ꝑfecta penitentia ꝛ ſpecialis confeſſio quo ad omnes ptes penitentie

¶ Ad quartū rñdet̃ ꝙ hoc ē verꝝ qꝛ oīpotēs deus nō dimittit vnū peccatū mortale abſq̄ꝫ alio. ꝛ de iſto videbit̃ poſtea. Vñ metriſta dr̄. Larga dei pietas veniā nō dimidiabit Aut nihil aut totū te lachrymāte dabit

¶ Ad q̄ntum reſpōdet̃ ꝙ iſta ſcꝫ etates ſenſus ꝛc. ſunt ꝑſcrutanda. qꝛ aggrauant peccata. vt dicetur ibi. Aggrauat ordo locus.

¶ Ad ſextū rñdet̄ ꝙ duplex diſtinguit̄ pctm̄. ſcȝ cōmiſſionis quo peccator malū cōmiſit. ⁊ omiſſionis quo hō dimiſit bonū ad qđ tenebat̄. ⁊ vtrunqȝ pōt diſtingui ꝙ qđdam eſt amiſſum id ē deletū a memoria de quo debet fieri cōtritio ⁊ cōfeſſio in generali. aliud ē memoria de quo debet fieri cōtritio ⁊ cōfeſſio in ſpeciali. Nota ſequentia

ꝙ cōfitēs nō mentiat̄ ꝙ nō diuidat̄ tua mundo corde

Vera ſit integra ſit ⁊ confeſſio munda

velox cum ſpe aſſidue cū humilitate volūtaria manifeſta

Sit cita. firma. frequēs. hūilis. ſpōtanea nuda

de ꝓprijs pctis plena cū cōtritōe. i. tarda in ꝓlatōe ſine fraude

Propria. diſcreta. lachrymoſa. moroſa. fidelis

¶ In iſta pte auctor ſpēaliter determīat de cōfeſſione. Et diuidit̄ in ſex ptes. In pma oñdit qualis debet eē cōfeſſio. In ſcđa qb̄ medijs debet fieri cōfeſſio. In tercia cui debet fieri. In qrta determīat de qb̄ pctis debȝ fieri cōfeſſio. In qnta q̄ ſunt circūſtātie aggrauātes pctā In ſexta oñdit quō imponēda ſit penitētia ꝯfitēti ptes patebūt. Dicit pmo ſic. ꝙ ꝯfeſſio debȝ eſſe vera ⁊ integra. pura. mūda. velox ſubitanea ꝓpter periculū mortis. firma. frequēs. humilis ſpōtanea id ē volūtaria. nuda. i. manifeſta. ꝓpria id ē de ꝓprijs pctis. cū diſcretione lachrymoſa id ē doloroſa. moroſa id ē tarda in prolatione. ⁊ fidelis id eſt verax

Circa textū dubitatur

¶ Primo qñ debet fieri ꝯfeſſio Scđo qđ ꝓdeſt ꝯfeſſio gñalis Tercio in qbus caſib̄ iterāda ſit ꝯfeſſio Quarto vtꝝ poteſt dimidiari. Quinto vtꝝ ne vnus ꝯfeſſor poteſt audire ꝯfeſſionē. ⁊ alter abſoluere. Sexto q̄ ſit ratio illorum que ponūtur in textu

¶ Ad pmū dubiū rñdetur ꝙ ſcḋm iura ex ſtatuto matris eccl'e. qlibȝ qui pueuit ad annos diſcretōis debet ad min' ſel' in anno ſcȝ in paſcha ꝯfiteri oīa pctā ſua ꝓprio ſacerdoti ⁊ cōicare. niſi forte ad tp̄s abſtineat de ꝯſilio ſui ſacerdotis. Sūt tñ ſex caſus in qb̄ ſcḋm doctores tenet̄ ſtatim qs ꝯfiteri pctm̄ mortale Primus eſt qñ aliqs timet poſtea nō habere oportunitatem ꝯfitēdi. Scđs eſt qñ qs eſt ꝯſtitutus in articulo mortis. Tercius qñ quis ſe exponit actui periculoſo ad mortē. vt in bello vl' in nauigatōibus. Quartus eſt qñ quis debet ꝯmunicari. Quintus eſt quando quis debet miniſtrare ſacramentū aliquod. Sextus eſt qñ quis debet facere actuȝ ſolemnem in eccleſia. legere euangeliū vl' epiſtolā ſolēniter. quia immundus nō debet eſſe preco id eſt nūcius verbi dei

¶ Ad ſcđm rñdet̄ ꝙ ꝯfeſſio gñalis valet ad tria. Primo ad remiſſionem pctōꝝ venalium. vñ licet ſcḋm mgrm̄ ſniaꝝ. libro. iiij. Pctā venialia ꝯfiteri quis debeat. ⁊ ſpēaliter illa q̄ ſunt frequēter iterata. tñ nō eſt neceſſariū in ſpēali de omnibus ꝯfiteri cum ſint infinita. ſed pro eis debet fieri ꝯfeſſio generalis. Secundo valet ꝯfeſſio generalis ad remiſſionem pctōꝝ a memoria lapſoꝝ. Quis etiā ſunt mortalia ſi nō habentur in memoria. Si tñ

poſt ea redirent ad memoriam deberent dici in ſpeciali. Tercio valet ad
inſtructionem rudium vt ſciant diſcernere inter diuerſa pctā. quia alias ru
des facta non reputarent pctā

¶ Ad terciū reſpōdet ꝙ ꝯfeſſio pctī prius in ſex caſibus eſt iterāda. Pri/
mus eſt quando ꝯfeſſor cui pctōr ꝯfeſſus eſt fatuus eſt vel imperitus. Se
cundus caſus eſt qn̄ penitens cōtempſerit ſatiſfactionē ſibi iniunctā vl' ſi
oblitus eſt eam ſi tamen eam ſciret ⁊ adhuc implere vellet. non oporteret
de nouo ꝯfiteri. Terciꝰ caſus eſt ſi ꝯfeſſor nō hēret abſoluēdi auctoritatē ⁊
mittat eū ad ſupiorem. tūc ſi ſupior exigat oportet eum de nouo confite/
ri. Quartus caſus eſt quando quis ficte venit ad ꝯfeſſionem ſine ꝓpoſito
abſtinēdi. ſed cum propoſito pctm̄ iterum ꝯmittendi. Quintus eſt quan/
do aliquis dimidiat ꝯfeſſionem omittens ſcienter aliquod pctm̄ mortale.
Sextus eſt quando quis dubitat de ꝯfeſſione an fecit ꝯfeſſionem alicu/
ius pctī mortalis vel non

¶ Ad quartū reſpondetur ꝙ non. vn̄ habemus ſimile in medicina corpo
rali. nam ſicut ad ſanitatē corpis medicus non ſolum cognoſcit vnū mor
bum ſed oēs. ⁊ totam diſpoſitionē ⁊ ꝯplexionē infirmi. quia alias poſſet
pro vna parte corporis dare talē medicinam. ꝙ pro alia parte corrūperet
ſicut pro vna ſanaretur. ⁊ h̄ venit ꝓpter diuerſitatē morbi. Sic pariformi
ter eſt de medico ſpirituali id ē de ꝯfeſſore qui debet omnia pctā ſimul ſci/
re. quia alias poſſet dare remedium ꝯtra vnum pctm̄ quod non valerꝫ ad
aliud ſꝫ magis fortificaret. Etiam ſicut ex vno morbo ita bn̄ moritur ho
mo ſicut ex multis Sic etiam ita bene ꝯdemnatur anima pro vno pctō
mortali ſicut pro multis

¶ Ad qntū rn̄det ſm Guilhelmū. ꝙ vnꝰ ꝯfeſſor nō dꝫ audire ꝯfeſſionē ⁊ al
ter abſoluere qꝛ ſacramētū non ē diuidēdum. Vn̄ nō pt bn̄ medicus dare
remediū de vulnere vl' morbo ſibi ignoto licꝫ alteri ſit notum.

¶ Ad ſextum rn̄detur ꝙ ꝯfeſſio debet eſſe vera. ita ꝙ homo non mentia/
tur ⁊ ſibi non aſſcribat pctm̄ quod non fecit. nec etiam minus dicat ꝙ̄ fe/
cit. Secundo debꝫ eſſe integra. vt patuit in dubio p̄cedēti. Tercio debet
eſſe munda ꝙ fiat puro ⁊ mundo corde. quia ꝯtraria ꝯtrariis curantur.
Quarto debet eſſe velox. id eſt ſtatim cum homo peccauit. quia quanto
diutius vulnus manet ſine remedio. tanto magis fit putridum. Quin/
to debet eſſe firma. id eſt cum firma ſpe de remiſſione peccatorum. Vl' fir/
ma id eſt fortis. ſic ꝙ homo non redeat ſtatim ad peccatum Sexto de/
bet eſſe frequens. quia quotiens quis cadit. totiens debet reſurgere pec/
cator. Septimo debet eē ſpontanea quia peccatum fuit voluntarium
Octauo debꝫ eſſe nuda. quia quanto magis nude vulnus oſtēditur medi
co. tanto melius remedium poteſt apponere Nono debet eſſe de pro/
priis pctīs. id eſt non de peccatis aliorum Decimo debet eſſe diſcreta.
ſic ꝙ homo diſcrete dicat circumſtantias peccatorum. Undecimo de/
bet eē lachrymoſa. id eſt cum contritione. vt prius patuit Duodeci/
mo debet eē moroſa. id eſt tarda. ſic ꝙ ꝯfeſſor non defraudetur per celerita
tem verborum Decimotercio debet eſſe fidelis. id eſt cum fide chriſti/
ana. vt dicetur ibi. In primis querat. Et iſtud idem patet in his verſibus.
Sit ſimplex humilis ꝯfeſſio pura fidelis. Vera frequens nuda diſcre/

ra libens verecunda. Integra ſecreta. lachrymabilis accelerata. Fortis et accuſans ⁊ ſit parere parata

id eſt pniam agas ꝑfcẽ veraciter peccatorẽ
Peniteas plene ſi vere peniteat te
.i. nõ cõfitere .i. nunciũ ꝓ nõ ⁊ et .i. lrãs cõfitere in ꝓpria ꝑſona
Non per legatum nec per breue. ſed refer ipſe
ſacerdoti cõdolẽti magis intelligenti enarra .i. melius viuẽti
Compatienti plus ſapienti dic meliori
diuerſis ſacerdotibꝫ vtile eſt ſcꝫ tibi peccata tua
Preſbyteris multis prodeſt ſi cõfitearis
pñtia ſacerdotis abſit manifeſta ſocio tuo
Copia preſbyteri ſi deſit pande ſodali
tui ꝓ ſicut .i. vulnera tue taliter peccata manifeſtes
Corpis vt maculas anime ſic crimina pandas

¶ In iſta pte oſtẽdit qbus medijs debeat fieri cõfeſſio. dicens ꝙ tu pctõr debes plenarie penitere de oĩbꝫ pctĩs. ⁊ nõ debes reuelare pctã ꝑ aliquem nunciũ vel ꝑ lrãs. ſcꝫ ꝓprio ore debes cõfiteri. tũc ibi Copatienti Dicit ꝙ cõfeſſio debet fieri ſacerdoti cõpatiẽti ⁊ intelligenti ac bene viuẽti. ⁊ dicit vltra ꝙ expedit ꝓ ſalute aĩe multis pſbyteris ꝯfiteri. ⁊ ſi deficiat ſacerdos nec poſſit acquiri aliquis. tunc cõfeſſio poteſt fieri ſocio. Etiã tu debes manifeſtare crimina cordis. ſicut vulnera cordis

Circa textum dubitat̃

¶ Primo vtꝝ cõfeſſio valeat ꝑ nunciũ vl' ꝑ lrãm Scđo q̃re hõ debet cõfiteri ſacerdoti Tercio q̃re debet fieri ſacerdoti cõpatiẽti Quarto vtrũ qs pt cõfiteri alteri ſacerdoti q̃ꝫ ſuo ꝓprio curato Quinto vtꝝ aliqs poteſt cõfiteri laico Sexto quõ intelligẽda ſit lrã corpis vt maculas

¶ Ad pͥmũ dubiũ rñdet̃ ſm Thomã ꝑ hec ꝟba. ꝙ cõfeſſio facta ꝑ nũciuꝫ vel per lrãm licet ſit quoddam bonũ opus ⁊ meritoriũ tñ incõptũ eſt ſacramentũ nõ debet ſic fieri. qꝛ determinatã habet materiã ſcꝫ actũ ſermonis quo conſcientia hominis manifeſtari conſueuit

¶ Ad ſcđm reſpondetur ꝙ ideo confeſſio debet fieri ſacerdoti. quia ſacerdotes poſſunt peccatorem abſoluere a peccatis. ex quo eis commiſſe ſunt claues eccleſie

¶ Ad terciũ reſpõdet̃ ꝙ pctõr debet cõfiteri cõpatiẽti. qꝛ cõpaſſio ſacerdotis inducit pctõrẽ ad deuotõem. ⁊ facit ne pctõr terreat̃. vt ſic ꝓpter terrorẽ omittat ſciẽter aliqđ pctm̃ mortale. Et debet cõfiteri ſapiẽti intelligẽti pctã ⁊ grauitates pctõꝝ. qꝛ medicus neſcius nõ pt bñ dare remedium egroto. Etiã debet cõfiteri ſacerdoti bono ⁊ bñ viuẽti. qꝛ mali ⁊ iniuſti cõfeſſores ſunt ceci ⁊ ductores cecorũ. ⁊ ſic ex vtraqꝫ pte in foueã eterne damnatõis cadũt vt ſolet etiã dici in his metris. Si cecus cecum conatur ducere cecũ. In foueam ductor pͥmus cadit inde ſecutor.

¶ Ad quartū reſpōdetur ſm Hoſtienſem ꝙ decem ſunt caſus quib⁹ aliqs poteſt confiteri alteri ꝙ̄ ſuo ꝓprio pſbytero. Primus eſt quando ꝓprius curatus eſt imperitus ſic ꝙ nō pt ſane cōſulere ſuo parrochiano petēda ē tamen licentia quā ſi nō obtinuerit nō obſtat. Scōs caſus eſt. quādo qs trāſtulit domū vel habitatōem ad aliā parrochiam. vel ſi habꝫ domū in alia parrochia. Tercius quādo quis eſt vagabundus vel ꝑegrinus negociationis vel deuotionis cauſa. dicit tamē Guilhelmus ꝙ talis debet habere licentiam a ſuis ſuꝑiorib⁹ ad ſic eundum. Quartus eſt ratione delicti. vt ſi delictum fuerit ꝑpetratū in alia parrochia Quintus eſt rōne ſtudij. vt cū ſcholaris trāſtulit ſe ad aliū locū nō tamē debet ibi accipe ordies niſi de licentia ſui epiſcopi. Sext⁹ eſt ratione neceſſitatis vt in articulo mortis Septim⁹ eſt quando quis habet ſpeꝫ ꝙ ſuus curatus hoc pro grato habebit. nō tamen eſt abſolutus niſi curatus ſuus dederit ei conſenſum vł licentiam. Octauus ſi curatus ſit hereticus vel ſciſmaticus vel maiori excōmunicatione excōmunicatus. Nonus quando quis eſt infra annos diſcretionis. Decimus eſt propter ſpeciale priuilegium a papa. archiepiſcopo. vel epiſcopo conceſſum.

¶ Ad quintū reſpōdetꝛ ꝙ quis poteſt cōfiteri laico tpe necītatis. dicūt tñ aliqui ꝙ ſufficiat ſoli deo cōfiteri tempore neceſſitatis cum ꝓpoſito ⁊ voluntate confitēdi ſicut ſacerdoti ſi poſſit habere

¶ Ad ſextū rñdetꝛ ꝙ iſta lrā pt duplr intelligi. Uno mō tu debes manifeſtare crimina cordis ſicut vulnera corꝑis. id eſt ſicut vulnera corꝑis oſtenduntur medico. ita pctā que pncipaliter ſunt in corde oſtēdentur pſbytero hec ſententia magis concordat lrē. Alio modo ſic. tu debes maifeſtare peccata cordis ⁊ pctā corꝑis. qꝛ inter pctā qdam ſunt in corꝑe ⁊ qdam in aīa et iſta ſnīa cōcordat cū ſententia ſequenti

pctā carnalia   falſa iuramēta   .i. gula īiuſta acqſitio .luxuria
Carnea ſunt periuria crapula furta libido
in corde occultata eſt inuidia   ſuꝑbia. iracūdia. auaricia
Mente latet liuor odium tumor ira cupido

¶ In iſta parte oſtendit de quib us peccatis fieri debet cōfeſſio. Et pmo in generali oſtendit q ſunt pctā corporis ⁊ que anime. Scōo oſtēdit ꝓpoſitū de quib⁹ debet ſpēaliter fieri confeſſio. ibi. Precipue peſtes. Dicit primo ſit. ꝙ periurium gula. furtum. luxuria ſunt peccata carnis. ſed odium liuor. ſuperbia. ira. cupido ſunt peccata mentis quia nō fiunt carne vł corpore ad extra ſed remanent in anima

Circa textū dubitatur

¶ Primo que peccata dicuntur carnalia ⁊ que mentalia   Secundo quid ſit peccatum.   Tercio an omne iuramentum ſit malum   Quarto vtrum iuramentum ad faciendum malum ſit obſeruandum   Quinto vtrum aliquis iurans per cautelam ⁊ alium decipiens ſit periurus   Sexto vtrum littera in ſe ſit vera

¶ Ad prim um dubium reſpondetur ꝙ licet omne peccatum ſit radicali-

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

ter ⁊ principaliter in aīa tamē quedā dicūtur carnalia. ideo qꝛ fiūt carna/
liter ad extra vel ꝑ opatōes extrinſecus. alia ꝟo dicūtur mētalia q̄ nō fiūt
mediāte corꝑe vl' carne extrinſecus. ſed ad intra remanēt in aīa

¶ Ad ſcd̄m reſpōdet̄ ſm mgr̄m ſentētiaꝝ ꝙ periuriū ſic deſcribit̄. Periu/
rium eſt mendacium iuramento firmatū. Vn̄ ſm Hieronymū in iureiu
rando debent eſſe tria. ſcʒ veritas iudiciū ⁊ iuſticia. ⁊ ſi iſta defecerint non
erit iuſiurandū ſed ꝑiurium. ⁊ differunt mendacium ⁊ ꝑiuriū ſicut ſupiꝰ ⁊
inferius. quia mendacium eſt ſupius ad ꝑiurium. Nā mendacium ſic de/
ſcribitur ꝑ Auguſtinum. Mendacium eſt falſa vocis ſignificatio cum in
tentione fallendi

¶ Ad terciū rn̄det̄ ſm mgr̄m ſniaꝝ. ꝙ iuramētum qn̄qꝫ eſt bonū ⁊ qn̄qꝫ
malū eſt. Vn̄ ſponte ⁊ ſine neceſſitate iurare vel falſum iurare eſt grande
pct̄m ſed ex neceſſitate ad aſſentiendū innocētibus vl' ad federa pacis ꝯfir
manda nō eſt malū. Vn̄ Auguſtinus. Iuramentū eſt faciendū cū pigri
ſunt homines ad credendū illud quod eis ſit vtile

¶ Ad quartū reſpōdet̄ ꝙ iuramentū tranſiēs in peiorē exitū potius ē mu
tandū q̄ꝫ implendum. qꝛ dicit Iſidorus. In malis ꝓmiſſis reſcinde fidem
in turpi vero muta decretum. quod incaute vouiſti nō facias Impietatis
eſt promiſſio que ſcelere impletur

¶ Ad qntū rn̄det̄ ſm mgr̄m ſniaꝝ dicentē. Quacunqꝫ arte ꝟboꝝ q̄s iu/
rat. deus tn̄ qui ꝯſciētie ꝟborum eſt teſtis hoc ita accipiat ſicut ille intelli/
git cui ille iurat. ⁊ ſubdit dupl'r aliquis reus fit q̄ deceptorie iurat qꝛ nomē
dei in vanū aſſumit. ⁊ ꝓximū in dolo capit

¶ Ad ſextum reſpondetur ꝙ licet libido proprie ꝯſiſtit in affectu. tamē in
propoſito capitur pro actu extrinſeco luxurie. ⁊ licet liuor ⁊ odiū ſint ſy/
nonima. poteſt tamen hic liuor accipi vt eſt inuidia tranſiens. ⁊ per cupidi
neʒ intelligitur auaricia mentalis. ſed per furtum intelligitur auaricia ex
trinſeca ſcilicet mala acquiſitio

ſpēaliter. i. ſeptē ꝓncipales morbos. i. ꝯfitearis ꝓncipales
Precipue peſtes ſeptem memores capitales
tm̄ multos ꝯfitere a pctīs ꝓncipalibꝫ manātes
Non ſolum fontes ſed riuulos inde fluentes
pctō ꝓncipali. pct̄m fluēs. ex ꝓncipalioribꝫ. plꝰ. interdū ſcʒ nocens
Fonte ſuo riuus magis eſt qn̄qꝫ nociuus
ꝑ qꝛ luxuria quā fecit loth cū ſuis filiabꝫ. i. maior. ſ. ſua q̄ꝫ habuit ex vino
Vnde loth inceſtus peior fuit ebrietate
pro et ſcʒ fuit peior interfectio abel fr̄is ſui iracundia
Atqꝫ capn grauior cedes fraterna furore

¶ In iſta ꝑte oſtendit auctor de q̄bꝫ pctīs ſpēaliter debet fieri ꝯfeſſio. Et
diuidit̄ in tres ꝑtes. In ꝓma facit qd̄ dcm̄ eſt. In ſcd̄a enumerat pctā mor
talia. ibi. Culpaꝝ fontes. In tercia oſtēdit quō debet fieri ꝯfeſſio de pctīs
venialibꝫ. ibi. Cūqꝫ ſigillatim. Dicit ꝓmo ſic. ꝙ ꝯfeſſio ſpēaliter debet fie
ri de pctīs mortalibus ſiue ſeptem capitalibus. ⁊ non ſolum de illis ſed de

omnibus inde prouenientibus. quia riuulus quandoq̧ eſt magis nociu⁹
ſuo fonte. Et hoc declarat exemplariter. Unde inceſtus loth peior fuit q̄
ſua ebrietas Et interfectio ipſius Abel quam commiſit Cayn peior fuit
furore ipſius Cayn.

Circa textum dubitatꝰ

¶ Primo q̄re pctā mortalia dn̄r peſtes capitales Scd̄o vtꝝ vnū pctm̄
naſcat̄ vel dn̄dat ab alio Tercio quō pctm̄ vnū dn̄dit ab alio Quar
to an interficiens aliquē in ebrietate excuſat̄ p ebrietatē Quinto vbi ha
betur pmū exemplū quo probat Sexto vbi habet̄ ſcōm

¶ Ad pmū dubiū rn̄det̄ q̄ ſeptē pctā mortalia ideo dn̄r peſtes. qꝛ interfici
unt aīam. ſed dn̄r peſtes capitales qꝛ ex ipis oīa mala oriuntur. nullū eīn
pctm̄ eſt quod ab aliquo iſtorum originē non trahit. Nam ſm̄ Gregoriū
Radix cuiuſlibet pcti eſt ſuperbia

¶ Ad ſcō3 rn̄det̄ q̄ ex ſupbia naſcunt̄ oīa alia pctā. vt ſtatim patuit qꝛ ra
dix eſt oīm pctoꝝ. etiā ſupbꝰ vult oēs āncellere. ꝛ dolet ſi q̄s ei equatur

¶ Ad tercium reſpōdetur. qꝛ ſupbus vult omnes p̄cellere. vt patuit. ſic ex
ea naſcit̄ inuidia. Inuidus vero de facili iraſcitur illi cui inuidet. Ideo ex
inuidia naſcit̄ ira. ſed iratus cum non poteſt vindicare triſtatur. ideo ex ea
naſcitur accidia. Accidia vero ꝯſolationem querens facit auarum. Aua/
ricia qꝛ in temporalibꝰ abundat poteſt exercere gulam Gula vero ꝓpter vē
tris impletionē de facili mouet ad luxuriam

¶ Ad quartum reſpondetur q̄ interficiens alium in ebrietate non excuſa
tur. immo tanto magis vituperari debet. Et ſi dicatur non fecit hoc ſcien
ter vel voluntarie. ſed ignoranter. ergo merito ignorantia excuſabit pctm̄
Dōm q̄ omne peccatum conſequens aliquod peccatum voluntarium de/
bet dici voluntarium. ſed talis ebrietas fuit voluntaria ergo ꝛ interfectio
Unde talis dupliciter debet puniri ſc3 pro ebrietate ꝛ pro interfectione.
id eſt homicidio.

¶ Ad quintum reſpondetur q̄ primum exemplum littere habetur. Gene
ſis. xix. vbi dicitur q̄ Loth poſt ſubmerſionem Sodome ꝛ Gomorre ha/
bitauit in ſpelunca montis cum duabus filiabus ſuis. ꝛ dixit maior filia
ad minorem. Pater noſter ſenex eſt ꝛ nulla vxorum remanſit in terra. ve/
ni inebriemus eum vino. ꝛ dormiamus cum eo vt ſic ſeruari poſſimus.
cum patre noſtro. ꝛ fecerunt ſic. Ingreſſaq̧ eſt maior filia. ꝛ dormiuit cu3
patre. ſimiliter ꝛ minor altera nocte ꝯceperunt ambe ꝛ genuerunt. maior
eīm genuit Moab. ꝛ minor Amon.

¶ Ad ſextum reſpondetur q̄ habetur Geneſis quarto. vbi ſic dr̄. Factu3
eſt autem per multos dies vt offerret Cayn de fructibus terre munera do
mino. Abel autem obtulit de primogenitis gregis ſui ꝛ de adipibus. ꝛ re
ſpexit dominus ad Abel ꝛ ad munera eius. ad Cayn vero ꝛ ad munera e/
ius non reſpexit Iratuſq̧ eſt Cayn vehementer. ꝛ ꝯcidit vultus eius. ꝛ ſe
quitur quibuſdam diebus interpoſitis dixit Cayn ad Abel fratrem ſuū.
Egrediamur foras. cūq̧ ſimul in agrum venirent cōſurrexit Cayn aduer
ſus Abel fratrem ſuum. ꝛ interfecit eum.

crīminū pctā pncipalia ſupbia inuidia
Culparū fontes ſunt faſtus liuor ꝛ ira
deſidia luxuria ꝗtū ad mentē cupido crapula luxuria ꝗtū ad opus
Accidiaqꝫ venus et auaricia gula luxus

¶ In iſta parte auctor oſtendit que ſunt peccata mortalia dicēs ꝙ fontes peccatorum ſunt ſuperbia id eſt faſtus. liuor id eſt inuidia. ira. accidia auaricia. gula ꝛ luxuria.

Circa textū dubitatur

¶ Primo quid ſit ſuperbia ꝛ que ſunt ſpecies eius Scḋo conformiter dubitatur de inuidia ꝛ cum hoc de ira eodem modo Tercio de accidia Quarto de gula Quinto de auaricia Sexto de luxuria

¶ Ad pmū dubiū rn̄detur ꝙ ſcḋm Auguſtinū ſupèrbia ſic deſcribitˀ Supbia eſt pverſe celſitudinis appetitus. Uel ſcḋm Thomā. Supbia eſt cū qs ſe extollit ſupra id quod eſt ſibi pfixum a deo ſine regula diuina. ꝛ species ſuperbie patent breuiter in hoc metro

iactātia. vana glīa. impatiencia. paupez deriſio
Iac van impa deri
ſimulatio. arrogātia. hypocriſis. ꝯtemptus. diſplicentia
ſimul ar hypo con diſpli

¶ Inuidia ē odiū aliene felicitatis. vˀl ſic ſcḋm Joannē damaſcenū. Inuidia ē triſticia de bonis pximi. ꝛ ſpēs inuidie etiā patēt

detractō rex. vˀl bonoꝝ gaudiū de malo alteriˀ inocatō aggregatō. diuiatio.
Trac gau in ag di
machinatio oppſſio. captio in ꝟbis. ſurreptio bonoꝝ. ſuſpicio mali
mach op cap ſurrep quoqꝫ ſuſpi

¶ Ira ſic deſcribitˀ ſcḋm Auguſtinū. Ira ē vlciſcēdi volūtas. vˀl ſcḋm Thomā. Ira ē appetitus vindicte. ꝛ ſpēs eius patent

cōtētio. rixatio. ꝟba mala. maledcō. inobediētia. reddere malū p bono
Con rix ver ma inob red
blaſphemia. irritatō. pūaricatio. ꝟberatō pximi homicidiū vindcā odiū
Blaſ ir pre ver ho vin od

¶ Ad terciū reſpōdetur ꝙ accidia ſic deſcribitˀ ſcḋm Joannē damaſcenū. Accidia ē triſticia aggrauās aīm hominis vt ei nihil agere libeat. Uˀl ſic Accidia eſt de virtutum laudabili exercitio vtriuſqꝫ hominis languida deiectio. ꝛ ſpēs eius patent in his metris.

ignorantia deſelictio dei deſidia negligētia bene faciendi ſomnis tpe ſeruicij dei ocium
Ig de de neg ſom oci

deſpatio. ſtulta locutio. triſticia in aduerſis. cura rez tpaliũ. hortatio
deſ ſtul triſquoqꝫ cur hor

¶ Ad quartũ rñdet ꝙ auaricia ſm Tulliũ ẽ immoderatus amor haben di diuitias. Vł ſic ſm Bernardũ. Auaricia ẽ quarũlibet rez inſatiabił ꝛ inhoneſta cupido. Et ſpẽs eius patẽt in his verſibꝫ
vſura furtum rapina ſimonia mendacium infidelitas
Vſura fur rap ſimo men in
fraudulẽtia obduratio. doloſitas. debitoꝝ nõ ſoluti. cupiditas. piurium
Frau ob do de cu per

¶ Ad qntũ rñdet ꝙ gula ſic deſcribit. Gula ẽ immoderata cibi vł potus auiditas ꝛ cupiditas. Vł ſic Gula ẽ vorax edacitas viribꝫ nõ ꝯtẽta. Vel ſic ſm alios. Gula eſt qñ aliqs in comedẽdo vel bibendo ab ordine rõis re cedit. Et ſpẽs eius patẽt in his verſibꝫ
ſcurrilitas. ebrietas. vomit⁹. ludus taxilloꝝ. deſtructõ ſacri tpis. eſus rez
Scur e vo lu ſacri eſus
tempis fractio ieiunioꝝ voti fractio vł nõ obſeruatio
fractio ieiu quoqꝫ uoti

¶ Ad ſextũ rñdet ꝙ luxuria ſic deſcribit Luxuria eſt libidioſe voluptatis appetitus. Vel ſic ex immũdis deſiderijs veniẽs lubrica mẽtis ꝛ carnis ꝑ ſecutio. Et eius ſpẽs patent in his verſibꝫ
inceſt⁹ meretricũ. dfloratõ ꝟginũ. rapt⁹ violẽt⁹ adulteriũ. ꝓuocatõ luxurie.
In me flo rap ad pro
nocturna pollutio. ꝯcupiſcẽtia. ꝯſenſus. violatio. tpis ſacri fractio
noc concu con vio tempus
pro qñ diuiſim. ſ. qólibet pctm̃ pctã ꝯfeſſus fueris ſacerdoti
Cunqꝫ ſigillatim mortalia dixeris vni
oĩa pctã .i. pariter .i. que aggrauant ꝯſequentia pctã
Cũcta ſimul quecũqꝫ grauãt ſequẽtia culpas
ꝯfitere in voluptate facere illud pctm̃ deſideraſti
Dic citra factũ cõmittere quod voluiſti
enarra pctã ꝯfitere illa pctã a memoria receſſerunt
Dic venialia dic que ſunt a mente relapſa
enarra pctã .i. vniuerſalr̃ pctã pande
Dic tua delicta generaliter illa reuela
pro qꝛ culpabilis criminibꝫ ſua ꝯfitetur
Nã reus in multis quando pctã fatetur
oĩa pctã ſimul pandat nullũ pctm̃ cõfeſſus eſſe apparet
Vel queuis dicat vel nil dixiſſe videtur

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

id eſt vltimum ⁊ integre aliquis confiteatur

Poſtremū crimen ſi pure quis fateatur

poſt hoc ſilere omne pctm̄. ꝯmittit ſequitur

Inde tacere poteſt quicq̄d redit aut comitatur

¶ In iſta parte auctor oſtendit quomodo debet fieri ꝯfeſſio de pctīs venialibus ⁊ de alījs pctīs ꝯcomitātibꝫ alia peccata mortalia. dicens quando tu peccator ꝯfeſſus es peccata mortalia tunc etiam debes ꝯfiteri peccata concomitantia ⁊ non ſolum peccata perpetrata per opus extrinſecum. ſed etiam per voluntatem peccandi quam non ſequebatur operatio. dic etiaꝫ pctā venialia ⁊ illa que relapſa ſunt a mente id eſt memoria. dic etiam tua peccata vniuerſaliter nullum pretermittendo. Nam peccator faciens confeſſionem vel dicat omnia peccata ſimul. vel non videtur aliquod dixiſſe. Sed ſi confiteatur peccata ſua vſqꝫ ad extremum ⁊ ſi poſtea iterum faciat aliquod pctm̄ vel aliquod redeat ſibi ad memoriam tunc pōt tacere de primis confeſſis.

Circa textum dubitaꝰ

¶ Primo quid ſit pctm̄ veniale. Secundo per que remittuntur pctā venialia. Tercio quid noceat pctā venialia. Quarto vtrum pctm̄ veniale fit mortale Quinto vtrum voluntas peccandi ſine operatione ſit pctm̄ Sexto vtrum potentia peccandi ſit a deo

¶ Ad p̄mum dubium r̄ndeꝝ ꝙ pctm̄ veniale ſm̄ Auguſtinū ſic deſcribiꝝ. eſt quod hominē vſqꝫ ad reatū ꝑpetue mortis non grauat. ſed tamen ſemper penam meretur ⁊ eſt ſemꝑ a voluntate hoc mouente vel ꝑmittente vel non cohibente. Unde pctm̄ veniale nocet multiplr̄. Primo quia ad penaꝫ obligat. vt dicetur in tercio libro

¶ Ad ſcd̄m r̄ndeꝝ ꝙ ſeptē modis remittiꝝ pctm̄ veniale. Primo mō ꝑ dignā eucharistie ſumptōem. Scd̄o ꝑ aque bn̄dicte aſꝑſionē. Tercio ꝑ elemoſynaꝝ largitōem. Quarto ꝑ dn̄icā orōem. Quinto ꝑ gn̄alē ꝯfeſſioneꝫ Sexto ꝑ ep̄alem bn̄dictionē. Septimo ꝑ verā ꝯtritōem. Un̄ꝰ. Ungor ꝯfiteor aſꝑgor ꝯteror oro. Docqꝫ bn̄dico q̄ ſunt venialia tollo

¶ Ad tercium reſpondetur ꝙ pctm̄ veniale multis modis nocet. Primo quia obligat ad penam eternam niſi adiungatur mortali pctō. Secundo nocet quia animam maculat. Tercio nocet quia minuit feruorem charitatis ſicut aqua modica proiecta in ignem non extinguit ignem. calorē tamen eius minuit. Quarto quia pctm̄ veniale impedit vt poteſtas anime in bonis laſſetur ⁊ impediatur. ſicut grauiꝰ vadit equus oneratus pōdere q̄ꝫ ſine pondere. Quinto nocet quia tardat hominem a gloria celeſti quia homo ſtatim deberet euolare poſt mortē ad gloriā. ſꝫ cogiꝝ propter venialia expectare per tēpus in purgatorio. Sexto quia diminuit bona glorie celeſtis. Septimo quia venialia pctā ſepe faciunt occaſionem mortalium.

¶ Ad quartū reſpōdeꝝ ꝙ ꝓprie loquendo veniale nunq̄ꝫ fit mortale. tamē caſus qui de ſe eſt venialis poteſt fieri mortalis quattuor modis. Primo ex ꝯſcientia quia quicquid fit ꝯtra ꝯſciētiam fit mortale ⁊ edificat ad ge/

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

hennam. Secundo ex placentia. vñ Auguſtinus Nullũ pctm̃ in tm̃ eſt veniale qd̃ nõ fiat mortale dum placet. Tercio ex diſpoſitõe. q: hõ frequẽter lapſus in veniale diſponit̃ ad mortale. Quarto ex ꝓgreſſu q: veniale ſi nõ prohibetur quando ꝓgreditur fit mortale

¶ Ad q̇ntũ rñdet̃ ꝙ pctm̃ ꝑncipal'r ꝯſiſtere dr in volũtate. vt patuit ex vna definitõe pcti circa ꝑmũ dubiũ illi⁹ textus. Ut dimittaris ꝛc̃.

¶ Ad ſextũ reſpõdetur ſm mgrm̃ ſniaꝝ. ꝙ poteſtas peccãdi vl' malefaciendi ſit a deo. vñ Apl'us. Nõ eſt poteſtas niſi a deo. Item ieſus dixit ad pylatum. Nõ haberes poteſtatem in me vllam niſi tibi data eſſet deſuper Item diabolus anteꝙ̃ ꝑcuteret iob dicebat dño. Mitte manum tuaȝ id eſt da mihi in eo poteſtatem.

pctã religio diuerſitas locoꝝ ꝯgnitio ĩter bonũ ꝛ malũ diuerſitas tp̃m
Aggrauat. ordo locus peccata ſcientia tempus
ſenect⁹ an ſit lib vl' ſu⁹ repetitio pctoꝝ ꝓlõgatõ ml'titudo rõ q̃re peccauit
Etas conditio numerus mora copia cauſa
maneries in pctõ. dignitas eccleſiaſtica modica reſiſtẽtia
Eſt modus in culpa ſtatus altus lucta puſilla

¶ In iſta parte ponit auctor circumſtantias aggrauantes peccata. dicẽs ꝙ ordo locus. ſcientia. etas. conditio. numerus. mora. copia. cauſa. modus pctõrum. ſtatus altus. id eſt dignitas. puſilla lucta. id eſt modica reſiſtentia aggrauant pctã

Circa textũ dubitatur

¶ Primo que ſunt circũſtantie aggrauantes Scd̃o qualiter iſte circũſtantie aggrauãt pctã Tercio an etiã ſunt circũſtãtie alleuiantes pctã. Quarto vtꝝ ſit necc̃ariũ ꝯfiteri circũſtãtias aggrauãtes Quinto q̃t modis vnũ pctm̃ ẽ grauı⁹ altero Sexto de intellcũ ꝛ declaratõe lr̃e.

¶ Ad ꝑmum reſpondetur ꝙ iſte ſunt circumſtantie aggrauãtes. ſcȝ ordo locus ꝛc̃. que patebũt in ſolutione ſexti dubĳ

¶ Ad ſecundum reſpondetur ꝙ circumſtantiarum aggrauantium q̄dam aggrauant in eadem ſpẽ. ꝛ quedam trahunt in alienam ſpeciem. Exemplũ vt coire cum ccĩ cognata vel ꝯiugata. eſt circumſtantia trahens in alienam ſpeciem peccati. Item circumſtantiarum aggrauantium in eadem ſpecie quedam aggrauant notabiliter ſicut furari centuȝ marcas auri notabiliter grauius eſt ꝙ̃ furari denarium. ꝛ per ꝯſequens quantitas illa rei ſubtracte notabiliter aggrauat. Sed tamen eſt in eadem ſpecie furti. Alie aggrauant in eadem ſpecie ſed non notabiliter. ſicut ſcientia. diuitie ꝛ huiuſmodi. Item circumſtantiarum quedam ſunt peccata in ſe vt eſt numerus peccatorum. ꝛ quedam non ſunt peccata in ſe tamen aggrauant pctã. vt ſcientia. tempus locus ꝛc̃.

¶ Ad terciũ reſpõdetur ꝙ ſicut ponunt̃ circũſtantie aggrauãtes ſic etiam circumſtantie alleuiantes. Uñ cuilibet circũſtantie aggrauanti correſpõdet vna alleuians que ſe habet priuatiue ad circumſtantiam aggrauãtem

Unde ſcientia aggrauat ſi aſſiſtat. ſi non alleuiat. ⁊ ſic ſimiliter dicendū eſt de alijs circumſtantijs.

¶ Ad quartum reſpōdetur ꝙ neceſſe eſt confiteri omnes circumſtantias trahentes pctā in aliā ſpēm. vnde pro adulterio nō ſufficit dicere peccaui cum quadam muliere. niſi confiteat̄ notabiliter circūſtantias aggrauan/ tes nec ꝓ ſubtractōe denarioꝝ ſufficit dicere ſubtraxi aliquid. ſed ꝯfiteri o portet circūſtantias aggrauātes notabiliter

¶ Ad quintum reſpōdet̄ ꝙ multiplr̄ vnum pctm̄ eſt grauius altero. Pri mo modo cauſalitate vt pctm̄ luciferi quod proceſſit ex intrinſeca malicia. Secundo generalitate. vt pctm̄ Ade in quo nos omēs peccauimus. Ter cio ex difformitate. vt pctm̄ Jude ſcꝫ traditio chriſti. Quarto difficulta/ te remittendi. vt peccatum in ſpiritum ſanctum quod dicitur irremiſſibi/ le. Quinto periculoſitate. vt peccatum ignorantie craſſe quia talis igno/ rantia decepit hominem. Sexto inſeꝑabilitate. vt pctm̄ cupiditatis. Un de licet omnia peccata ſeneſcant in homīe ipſa tamen auaricia iuueneſcit. Septimo difficultate expugnandi. vt ſuperbia que efficitur inexpugnabi lis quando dominatur. Octauo mentis cecitate. vt illa que vſum ratio/ nis penitus excecant

¶ Ad ſextum reſpondetur ꝙ prima circumſtantia aggrauans peccata ē ordo. Nam grauius peccat epiſcopus q̄ꝫ preſbyter ⁊ preſbyter q̄ꝫ diaco/ nus ⁊ diaconus q̄ꝫ ſubdiaconus ⁊c̄ hoc eſt in eiſdem peccatis. Secunda eſt locus quia grauius fit peccatum in ecleſia q̄ꝫ in cymiterio. ⁊ generali ter in loco conſecrato q̄ꝫ non conſecrato. Tercia eſt ſcientia. quia pl⁹ pec/ cat ſapiens q̄ꝫ inſipiens ⁊ ſemper in eodē pctō. Quarta eſt tempus. quia grauius fit peccatum in feſtiuis diebus ⁊ in ieiunijs. q̄ꝫ in alijs diebus. Quinta eſt etas. quia plus peccat ſenex q̄ꝫ iuuenis in peccato eodem Se xta eſt conditio. quia magis peccat mulier coniugata q̄ꝫ ancilla luxurian do. Unde lex Moyſi precepit mulierem maritatam pro fornicatione la pidari. ancillam vero flagellari. Septima eſt numerus ſcilicet peccatorū. Unde Eſaias. Quaꝫ vilis facta eſt mens tua nimis iterans vias tuas malas. Octaua eſt mora id eſt permanentia in peccatis ⁊ dilatio penitē/ tie que valde grauant peccata. Nona eſt copia rerum mundanarum quia cui plus committitur magis negligens deo efficitur quando eum offen/ dit vel copia id eſt multitudo peccatorum. Et ſic per numerum peccato/ rum poteſt intelligi multiplex repetitio eiuſdem peccati. Decima eſt cau ſa ſcilicet vtrum peccatum fiat ex ſuggeſtione aliqua vel non. vel ex inui/ dia vel ex pura malicia vl̄ ex alia cauſa. Undecima eſt mod⁹ peccandi. vn de ſi dormiens cum muliere non teneat modum naturalē fit grauius pec catum quaꝫ ſi alias eſſet. Duodecima eſt ſtatus altus ſcilicet dignitas eccleſiaſtica vel ſecularis. Quanto gradus altior tanto caſus grauior. Decimatercia eſt modica reſiſtentia id eſt lucta puſilla. quia grauius pec cat qui parua temptatione vincitur ⁊ non reſiſtit ei. q̄ꝫ ſi fortiter reſiſterēt. ⁊ tunc tandem vinceretur.

Infirmus pn̄iam agat .i. crimina ſcꝫ ore

Eger peniteat et culpas confiteatur

non iungetur ego corpalis pnīa manifeſtetur
Non imponet̃ huic pena ſed inſinuetur
pniam eger pficiet .i. ↄualeſcētia corpalis egro. tribuat̃
Hāc tū implebit ſi firma ſalus ſibi detur
eger moriat̃ liberet qui hʒ ↄtritōem ↄfeſſor. tribuat̃
Si migret abſoluat contritū pſbyter egrum
egrum orōes alleuiēt abſtinētia elemoſynꝫ amicoꝝ
Huncqꝫ preces reuelēt ieiunia dona ſuorum
penitētia verecūdia. turpis poſt mortem fias
Vt ſi pena rubor tibi velis vt efficiaris
litteratior ꝓ ꝙ efficiaris imponit̃. ſ. infirmo .i. ↄfitearis
Doctior vt fias iniungitur vt fatearis
abſcondet in vltimo tua pctā
Judicio teget extremo confeſſio culpas
vt nō cernat ſaluator. ꝑ vel .i. diabolus ille hō culpas
Ne videat deus aut demon vel q̄ facit illas

¶ Jn iſta parte auctor oſtendit quomodo eger ſeu infirmus debeat peni tere id eſt confiteri. ⁊ quomodo ſibi ſit imponenda penitentia. Secundo quomodo debeat abſolui. ibi. Si migret. Tercio quomodo ſit peniten- dum ⁊ quare. ibi. Doctior vt fias Et dicit ꝙ eger id eſt infirmus debet ha bere contritionem ⁊ ↄfiteri plenarie pctā ſua ⁊ velle facere penitentiam ⁊ ſibi non debet imponi penitentia ſed debet ſibi ſic notificari. vt ſi fiat ſanꝰ ꝙ illam impleat. ſed ſi moriatur debet abſolui a pctīs ſuis contritis et cō feſſis. ⁊ debet reuelari per pias elemoſynas. preces ⁊ ieiunia ſuorum ami- corum. ⁊ loco penitentie debet ei imponi rubor quem habebit de hoc ꝙ tā vilis erit poſt mortem. Et vt tu peccator fias doctior id eſt ſapientior ad inquirendum de peccatis debes nude confiteri. ⁊ ſubiungit cauſam. ibi Ju dicio teget. Dicens ꝙ ↄfeſſio eſt tante poteſtatis ꝙ in extremo iudicio to taliter tegit pctā ꝙ nec deus nec demon. id eſt diabolus nec ipſe peccator poſſet videre illa.

Circa textum dubitat̃

¶ Primo quomodo morientibus ſit imponenda penitentia. Secun- do quomodo et a quibus peccatis ſunt abſoluendi. Tercio an quis poſſit in fine vite ſue facere penitentiam bonam. Quarto quid ſit de illo qui preuenitur morte anteqꝫ confiteatur. Quinto quomodo ali- quis ſit doctior ex ↄfeſſione. Sexto de extremo iudicio vbi quomodo et quibus fieri debeat

¶ Ad primum dubium reſpondetur ſcđm magiſtrum ſententiarum ſic.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

dicentem. de infirmis in periculo mortis poſitis inquirenda eſt pura con/
feſſio peccatorum. tamen illis non eſt imponenda quãtitas penitentie ſed
tantum eſt manifeſtanda ſeu inſinuanda. ⁊ ſi migrauerit tunc amicorum
orationibus ⁊ elemoſynarum largitionibus pondus penitentie eſt ſuble/
uandum ſi poſt conualuerit penitentiam ſibi inſinuatam diligenter adim
plebit.

¶ Ad ſcdm reſpõdetur ꝙ tpe neceſſitatis ſcz egritudinis ſeu mortis po/
teſt quilibet infirmus a quolibet preſbytero abſolui ꝗuis in ſententia
excõmunicatõis eſſet. Unde ſi preſbyter abnegauerit penitentiam penitẽ
tibus morientibus. reus erit animarum. quia dominus ait. Cum conuer
ſus fuerit pctõr ſaluus erit. Unde confeſſio poteſt eſſe in vltimo tempore
vite. vt patet de latrone dexteri lateris

¶ Ad terciũ rñdetur ex dubio ꝑcedẽti. Dicit tamẽ Auguſtinus ꝙ diffici
le eſt ſcire vtꝝ talis ſaluetur vel damnetur. ⁊ ideo infert. ſi vis a dubio li/
berari ⁊ certus eſſe. age penitentiam dum ſanus es. Et ideo ẽ valde ꝑiculo
ſum differre penitentiam vſcꝫ ad finẽ vite

¶ Ad quartum reſpondetur ſm magiſtrum ſniarum. libro. iiij. ꝙ ſi quis
ſit confeſſus ⁊ habet bonum teſtimonium ꝙ nõ poterat inuenire ſacer/
dotem. quia preoccupauit eum mors in domo vel in via. ⁊ ſi parentes fa/
ciant oblatõem pro eo ad altare. firmiter ſperandum ẽ de ſalute ⁊ ſaluatio
ne eius. qꝛ deus ẽ inſpector cordis

¶ Ad quintum reſpondetur ꝙ duplr quis poteſt fieri doctior in confeſſio/
ne. Primo. quia ca utior eſt ad cauendum ſibi de pctis. Secundo modo.
quia ſapientior ſeu magis fit inſtructus. Nam in confeſſione non ſolum vi
tia ſunt manifeſtanda. ſed etiam doctrine ⁊ informationes ſalutares ſunt
exhibende.

¶ Ad ſextum rñdetur ꝙ extremum iudicium eſt horribile ineuitabile in
tolerabile inopinabile ⁊ erubeſcibile. Item erit in valle ioſaphat multi
plici ratione. Primo qꝛ ille locus eſt cõmunis qꝛ eſt media regio terre ha
bitabilis. Scdo qꝛ eſt locus famoſiſſimus ⁊ locus publicus ꝓpter opa nrẽ
redemptõis que ibi geſta ſunt. Tercio quia ioſaphat interpretatur iudici
um domini. Unde Johel ꝓpheta. Congregabo omnes gentes ⁊ ducã eas
in vallẽ ioſaphat. ⁊ ibi diſceptabo cum eis. Etiam ſm magiſtrum ſniaꝝ.
Non ſolum chriſtus iudicabit. ſed etiam ſancti eius. Juxta illud domini
Uos qui ſecuti eſtis me. ſedebitis ſuper ſedes duodecim iudicantes duo/
decim tribus iſrael.

Confeſſor dulcis affabilis atcꝫ benignus
ad iungendũ pñiam ad iudicandũ pius .i. condolẽs
Sit ſapiens iuſtus ſit mitis compatienſcꝫ
ꝑ ſicut pctm̃ qd ipſemet fecit ſicut abſcõdat crimĩa pctõꝝ ĩ cõfeſſione dcã
Ut crimen ꝓprium celet peccata reorum
tardus ad imponendũ dolorẽ. ꝓmptus ad dandũ remiſſionẽ
Sit piger ad penam ſit velox ad miſerandum

id eſt dolētē ſic ꝯōndat   pctōꝝ macīlā   auſterum

Et doleat quotiēs facit illū culpa ferocem

id eſt emit   pia   dans ꝟba   dans verba
tens   verba   cōſolatoria   correctoria

Infundēs oleū mulcēs vinūqꝫ flagellans

aliqñ   .i. ferocitatē   quādoqꝫ. exhibeat dulcedinē

Nunc virgam patris nūc ꝓbeat vbera matris

confeſſor   id eſt loquatur ta   aut alte pu   compe
cite   niat ꝟbis   ſcit

Sibilet ⁊ cantet ſtimulet cum cogit oportet

¶ In iſta parte auctor determinat de confeſſione prout reſpicit confeſſo/rem. Et diuiditur. Nam primo oſtendit quomodo ſe habebit confeſſor in geſtis ſuis quando audit confeſſiones. Secundo quomodo ſe habebit in interrogando. Tercio quales excitationes habebit confeſſor. Quarto cōparat confeſſorem medico. Quinto oſtendit in ſpeciali qualis penitentia debet imponi pro pctīs varijs. Sexto de operibus miſericordie. Septimo oſtendit generaliter quomodo penitentia ſit iniungenda. partes patebūt in proceſſu. Prima pars adhuc diuiditur in duas. Nam primo oſtendit q̄lis debet eſſe confeſſor. Scđo qualiter debet celare pctā ſibi in confeſſio/ne dicta. ibi Ut crimen proprium. Dicit primo ſic. ꝙ confeſſor debet eſſe dulcis. affabilis. benignus. ſapiens. mitis. iuſtus pius ⁊ compatiens. Tunc ibi. Ut crimen proprium. Dicit ſic. Confeſſor debet celare pecca/ta peccatorum ſeu confitentium ſicut propria peccata. Et debet eſſe piger ad penitentiam. ⁊ velox ad dei miſericordiam. debet etiam ſe dolentē oſtēdere quando culpa facit ipſum peccatorem ferocem id eſt ſuperbum. De/bet etiam habere quandoqꝫ mollia verba ⁊ blanda. ⁊ quandoqꝫ aſpera et ferocia. ⁊ debet dare interdum virgam patris. id eſt auſteritatem in ꝟbis et quandoqꝫ debet prebere vbera matris. id eſt dulcia ⁊ ſuauia verba. et quandoqꝫ debet ſibilare. id eſt ſecrete vel baſſe loqui. ⁊ quandoqꝫ cantare. id eſt alte loqui ſcđm oportunitatem.

Circa textum dubitat̄

¶ Primo vtrum vnus confeſſor poſſet mutare penitentiam iniunctam ab alio   Secundo quid debet fieri de ſurdis ⁊ mutis. ⁊ quomodo debeant confiteri   Tercio ſi ſacerdos ante confeſſionem ſciret pctm̄ aliqđ vtrum deberet ſibi dici in confeſſione.   Quarto que ſit pena ſacerdo/tis reuelantis pctā ſibi in confeſſione dicta   Quinto ſi confitens daret confeſſori licētiam reuelandi. vtrū poſſet pctā reuelare   Sexto ſi con/feſſor cogeretur reuelare. vtꝝ poſſit reuelare

¶ Ad primum dubium reſpondetur ꝙ ſi confeſſor velit mutare peniten/tiam. debet quattuor aduertere Primū eſt ꝙ diſcrete mutet illam pniam id eſt ꝙ nō imponat leuiorē vł grauiorē pniam niſi ex certis ⁊ legittimis cauſis. Scđm eſt ꝑter rationabilem ⁊ neceſſariam cauſam. Terciū eſt

ꝙ hoc faciat reſpectu ſuorum ſubditorum. Quartum eſt ꝙ talis peniten/
tia non ſit iniuncta pro caſu pertinente ad ſupiorem

¶ Ad ſecundum reſpondetur ꝙ ſurdi ⁊ muti debent ſignis induci ad con/
feſſionem ⁊ ad deteſtationem pctõrum ⁊ ſi notabiliter percipiatur eorum
deuotio vel voluntas confitendi ſi poſſent. iudicandum eſt de illis ſicut de
confeſſis. Hec raymundus.

¶ Ad terciũ rñdet̃ ꝙ ſic. qr illud quod ꝑus ſciuit ꝯfeſſor hoc ſciuit vt ho/
mo. ſed quod ꝑ ꝯfeſſionem ſcit hoc nõ ſcit vt homo. ſed vt deus. Et ꝓpter
hoc publici pctõres quorum pctã non ſolum ſunt nota ſacerdoti. ſed etiaꝫ
alijs tenentur ꝯfiteri illa pctã publice

¶ Ad quartum reſpõdetur ꝙ pena ſacerdotis reuelantis pctã ſibi in ꝯfeſ
ſione dicta. Prima eſt quia peccat mortaliter ſi verbis vel ſignis illa reue
lauerit. vt patet extra de penitentia ⁊ remiſſion e. ca. omnis. Secunda eſt
quia debet deponi de officio ſacerdotali. Tercia eſt ꝙ per totam vitã ſuã
peregrinetur vel in arctum monaſterium ad agendum perpetuam penitẽ/
tiam retrudatur. Unde Gregorius. Caueat ſibi ante omnia ſacerdos ne
de his que ſibi ꝯfitentur pctã alicui recitet. non ꝓpinquis. nõ extraneis. nec
quod abſit pro aliqua ſcandalo. Nam ſi hoc fecerit deponatur ⁊ omnibꝫ
diebus vite ſue peregrinando pergat

¶ Ad quintum reſpondetur ꝙ ſi confitens daret confeſſori licentiam re/
uelandi ſi illud reuelet non frangit ſigillum confeſſionis. tutum eſt tamẽ
ne confeſſor reuelet niſi magne vtilitates poſſent inde ſequi. Et hoc dua/
bus de cauſis. Prima eſt propter reuerentiam ſacramenti. Secunda eſt
ne confitens poſtea dicat illum confeſſorem reuelaſſe peccata ſibi in con/
feſſione dicta.

¶ Ad ſextum reſpondetur ꝙ ſi confeſſor cogitur per obedientiam vel iu/
ramentum vel pe am. ⁊ ſcit tale crimen de tali cuius confeſſor fuit. tunc
confeſſor ſi non poteſt per aliam viam euadere. poteſt licite iurareꝙ neſcit
illud crimen de illo quãuis tamen ſcit. nec in hoc eſt periurus. quia iura/
mentum non cogit eum ad dicendum aliud quaꝫ ꝙ ipſe ſcit vt homo. ſed
quod ipſe ſcit in confrſſione non ſcit vt homo ſed vt deus. cuius pro tunc
eſt vicarius. Unde dicit beatus Auguſtinus. Nihil minus ſcio ꝗꝫ quod
in confeſſione audio.

in ꝑncipio ꝯfeſſor interroget pctõr qualiter fidẽ catholicã habeat
In ꝑmis querat contritus quomodo credat
fidelis ſit bene. cũ corde. id eſt ꝯfiteat̃ cum ore
Si credat ſane corde fateatur et ore
predicta pctõris pctã diligẽter ſcꝫ ꝯfeſſor
Poſt hec rimetur peccãtis vulnera caute
abominabile vitiũ ꝯfeſſor dicat aliquod.
Contra naturam culpam nõ exprimit vllam
de deteriori peccato homo interrogetur
Nec ſuꝑ enormi ſimplex ſi conueniatur

pctō cognouit faciendum inducatur
De quo nil ſciuit ad agendum ſic moueatur
diūx aliq̄ illiꝰ pctī culpabilis ſapiēte.
Vxoꝛ adulterij rea confeſſoꝛe perito
peniteat adultera facta viro ſuo
Sic luat admiſſa ne ſit ſuſpecta marito

¶ In iſta parte auctoꝛ oſtendit quomodo confeſſoꝛ debet inquirere de peccatis. Et diuidit Nam primo oſtendit quid debet inquirere. Secun/do quid confeſſoꝛ non debet inqnirere. Tercio quomodo adultera debet confiteri. ſecunda ibi Contra naturam. tercia ibi Vxoꝛ adulterij. ¶ Di/cit primo ſic. ꝙ in principio confeſſionis ante omnia confeſſoꝛ debet inqui tere de fide confitentis. quia fides eſt fundamentum omnium virtutum. Deinde debet querere de ſingulis peccatis. ſed non debet querere de pecca tis contra naturam. ne peccatoꝛ moueatur ad agendnm talia peccata con tra naturam que prius neſciuit. Dicit vlterius ꝙ vxoꝛ adultera debet con fiteri ſapienti confeſſoꝛi. ꝛ ſibi debet imponi talis penitentia ꝙ non habea tur ſuſpecta viro

Circa textum dubitaꝰ

¶ Primo quid ſit fides
¶ Secundo quare primo querendum ſit de fide
¶ Tercio que requiruntur ad perfectionem fidei
¶ Quarto quid operatur fides in homine
¶ Quinto in quibus pctīs nō debet multiplex inquiſitio fieri
¶ Sexto quid ſit adulterium

¶ Ad p̄mum dubium reſpondetur ꝙ ſcḋm Apl'm fides ſic deſcribit Fides eſt ſubſtantia rerum ſperandarum argumentum non apparentium. Vn/de Fides eſt ſubſtantia id eſt fundamentum primi habitus virtutum ꝛ eſt ſperandarum rerum. quia fides propter aſſenſum facit in nobis ſubſiſtere res ſperatas. ꝛ eſt argumentum quod probat de non apparētibus ꝙ ſic ſint et dicitur non apparentium quia fides illa manifeſtat que per ſe non appa rent. Unde etiam magiſter ſententiarum dicit ꝙ fides eſt virtus qua cre/duntur que non videntur.

¶ Ad ſecundum reſpondetur ꝙ ideo primo in confeſſione querendum eſt de fide quia fides eſt fundamentum aliarum virtutum. quod multiplici/ter patet. Nam primo qui vult contemplari ſine fide eſt ſimilis illi qui ſo lem vult videre ſine oculis. Secundo qui predicat ſine fide ſermonē non loquitur. ſed comparatur plumbo adaurato. Tercio qui operatur ſine fi de eſt ſimilis illi qui ſtruit pulcra edificia ſuper arenam. quia fundamentū non ponit.

¶ Ad terciū rn̄deꝰ ꝙ multa requirūtur ad fidei ꝑfectionem. Primum ꝙ ſit in charitate formata ſicut fides Marie magdalene quam fides ſaluaꝫ fecit ꝛ cui dimiſſa ſunt peccata multa. Secundum ꝙ ſit deuotione ferui/

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

da ſicut fuit fides mulieris cui deus dixit. O mulier magna eſt fides tua Tercium ꝙ ſit bonis operibus approbata ſicut fides Cornelij. Quartuꝫ eſt ꝙ ſit fortitudine roborata ſicut fides Stephani Laurentij ⁊ aliorum martyrum Quintū ꝙ ſit humilitati ſubiecta ſicut fides beate virginis q̄ ait. Ecce ancilla domini ⁊c.

¶ Ad quartum reſpondetur ꝙ fides multa bona facit in homine. Pri/mo ſaluat. vt dictum eſt Marie magdalene. Fides tua te ſaluam fecit. Secundo mentem purgat. Unde in actibus apoſtolorum. Fide purifi/cans corda illorum. Tercio contra mundum pugnat. Unde Sancti per fidem vicerunt regna. Quarto poſtulata impetrat. Unde in euangelio. O mulier fides tua magna eſt fiat tibi ſicut petiſti. Quinto tempora/lia contemnit. Unde Fide moyſes grandis factus regiam ſpreuit. Sex/to perſeuerare facit. Unde apl'us. Tu autem in fide ſtas. id eſt perſeue/ras. Septimo iuſtificat. Unde Credidit abraham deo. ⁊ reputatum eſt ei ad iuſticiam. Octauo beatificat. Un̄. Quia vidiſti me thoma credidi/ſti beati qui non viderunt ⁊ crediderunt. Nono alias virtutes ſupedificat quia fundamentū eſt aliarum virtutum

¶ Ad quintū reſpōdet ꝙ principaliter in duob; peccatis non debet eſſe multiplex interrogatio. Primum eſt luxuria. id eſt in peccato contra na/turam. quia per hoc ſimplices poſſent ſe mouere ad opus. Secundum eſt auaricia ⁊ ſpecialiter de turpi lucro non debent fieri ſubtiles inquiſitōes ne poſterius committant talia peccata

¶ Ad ſextum reſpondetur ꝙ adulterium eſt alicuius thori violatio. ⁊ di/citur quaſi ad alterius thorum acceſſio. ⁊ poteſt vir tripliciter committe/re adulterium. Primo modo ſi ipſe ſit vxoratus ⁊ peccat cum ſoluta Se/cundo modo ſi ſit ſolutus ſed peccat cum maritata. Tercio modo ſi vter/qꝫ. id eſt vir ⁊ mulier ſint copulati copula matrimonij. ⁊ iſtud eſt ceteris grauius.

exhortet penitentes iterꝫ in pctā cadant
Sepius ammoneat confeſſor ne recidiuent
pctōres iterꝫ cadant exhortetur ſcꝫ pctā ſua
Si relabantur moneat ꝙ confiteantur
quicūqꝫ ſcꝫ inordiate ſolitaria loca inducūt. ſecreta fugito
Quiſquis amās loca ſola nocet loca ſola caueto
fugiant modos ruinam trahentes
Et vitēt cauſas ad lapſus allicientes
exhortare pniam pfecte iniunctā pro pctīs
Sollicites penam cōplecte ſatiſfacientem
ſuū cuſtodiāt diligēter ſuos corde membra
Os ſeruēt caute ſenſus cū pectore tenes
id eſt ad malos lapſus pdictorꝫ pronior cōſuetudo
In prauos vſus hoīū pcliuior vſus

dictum graue plus cuſtodire neceſſarium

Hoc eſt difficile magis ⁊ ſeruare neceſſe

¶ In iſta parte oſtendit auctor quomodo confeſſor exhortari debet peccatores vt deſerant peccata. ⁊ dicit ꝙ confeſſor ſepius debet ammouere homines confeſſos ne iterum cadant in peccata. Et ſi ceciderint iteruꝫ in peccata ꝙ ſtatim faciant confeſſionē. ⁊ ꝙ ille qui amat debet vitare loca ſecreta. ⁊ ꝙ ipſe confeſſus impleat penitentiam ſibi iniunctam. ⁊ vitet illa per que cadere poſſet in peccata. ⁊ ſeruet caute os. ſenſus. cor ⁊ renes. quia illa prona ſunt ad peccandum. ⁊ ergo difficile eſt illa ſeruare. Sed eſt ſumme neceſſarium

Circa textum dubitaꝛ

¶ Primo quid ſit recidiuare
¶ Secundo vtrum confeſſor poteſt capere iuramentum vel votum a confitente ne recidiuet
¶ Tercio vtꝝ opa viua ꝑus facta mortificenꝛ ꝑ recidiuatōem
¶ Quarto vtrum bona opera prius facta reuiuiſcant per penitentiam ſequentem.
¶ Quinto quare amans debet cauere loca ſecreta
¶ Sexto quare os ſenſus ⁊ renes debent caute ſeruari

¶ Ad primum dubium reſpondetur ꝙ recidiuare eſt iterum poſt confeſſionem in peccata ſtatim cadere. ⁊ eſt valde horribile quia nocet multipliciter. Primo quia homo per peccatum ſecundario fit impotentior ad ſurgendum. Secundo quia culpa fit difficilior ad remittendum. Tercio ꝙ deus fit difficilior ad placandum. Quarto quia diabolus fit difficilior ad expellendum. ⁊ de his omnibus poſſumus habere exemplum in vulnere prius ſanato quod ſi iterato aperiatur tardius ſanatur ꝙ̄ ſi ibi nunꝙ̄ vulnus fuiſſet

¶ Ad ſcd̄m reſpondeꝛ ꝙ non eſt ſemper licitum capere iuramentū vel votum a confitente ne recidiuet. ⁊ hoc ideo vt euitemus ꝑiculum. qꝛ ſi recidiuaret poſt iuramentū vel votum dupliciter peccaret ſcꝫ recidiuādo ⁊ votū infringendo. ſunt tamen aliqui caſus in quibus poteſt capi iuramentum a confitente ꝙ non committat amplius talia ſcꝫ quando quis abſoluitur ab excōmunicatione. Item quando aliq̄s fuit incendarius. Itē hereticus Item exiſtēs in nephando crimine

¶ Ad tercium reſpondetur ꝙ dupliciter opus dicitur viuum. Uno modo quia efficitur a vita. ⁊ ſic opus factum in charitate nunꝙ̄ mortificatur. Alio modo quia efficit vitam. ⁊ hoc dupliciter. vel quo ad ſubiectum proprium ⁊ ſic mortificatur. vel quo ad ſubiectum alienum. ⁊ ſic mortificatur quia venit ad gloriam electorum

¶ Ad quartū rn̄deꝛ ꝙ opa bona facta in pctō mortali nūꝙ̄ reuiuiſcūt ꝑ pn̄iam ſequentē. valent tamen ad tria. Vn᷒. Que ſub mortali bona fiūt dant bona terre. Et faciūt habile. minuūt tormenta gehenne. Sed bona opa mortificata ꝑ recidiuationem pn̄t viuificari per penitentiā ſequētem

aut per gratiā ſuperuenientē Vn̄ʼ Illa reuiuiſcūt qui quondā viua fuerūt
Viuere nō poſſunt que mortua nata fuerunt

¶ Ad quintum reſpondetur ꝙ amans debet vitare loca ſecreta. quia loca et tempora inducunt hominem ſepius ad peccandum. ⁊ maxime ad luxuriam vt ſolet dici in his verſibus
Si venerem vitare velis loca tempora vita.
Nam locus ⁊ tempus pabula preſtant ei

¶ Ad ſextum reſpondetur ꝙ os ad duo deſeruit. Primo ſcilicet quo ad ſaporem ne homo peccet. ergo ſaporem ⁊ guſtum debet caute cuſtodire. Secundo deſeruit ad loquelam. Nam in multiloquio non deeſt peccatum. Senſus etiam debent caute ſeruari. quia ſunt porte corporis quibus peccata poſſunt intrare ⁊ precipue viſus ⁊ auditus. ⁊ ergo caute debet ſeruari. pectus etiam debet ſeruari. ſcilicet pro peccatis cordis Renes etiam debent ſeruari pro luxuria que ex ipſis oritur. Renes luxurie ſunt ſedes ac alimenta.

.i. iudex extrinſecus aliquas inhibetur
Vt foris iudex per perſonas prohibetur
.i. cōuertere ſuum dans medicinā narrare prohibetur
Flectere iudicium medicus variare vitatur
.i. cōfeſſor ꝓpter odiū puideat ꝓpter amorem
Sic anime iudex odio caueat uel amore
pctōres penitētia grauare id est mitigare
Offenſoſqꝫ penis onerare vel alleuiare
ſancte cōſuetudines antiquoꝝ traditōes cōfeſſor imitet
Eccleſie mores vľ patrū ſcripta ſequetur
id eſt q̄ntitas pnīe ad q̄ntitatem peccati
Sitqꝫ modʼ pene iuxta moderamina culpe
modus facilior grauior
Et tanto leuior quanto contritio maior
ſanant diuerſa medela aliquod
Vt medici curant vario medicamine corpus
demonſtrent infirmitates ſcꝫ illaꝝ inflāmatōem cutis
Vt curant febres ut vulnus ſiue tumorem
peccatricis diuerſas exigunt remedia.
Sic anime varias egre poſcunt medicinas

¶ In iſta parte auctor comparat confeſſorem ad iudicem ſecularem ⁊ ad medicum. Et diuiditur. Nam primo patet quod dictum eſt. ſecundo oſtē-dit ſpecialiter ⁊ comparat confeſſorem ad medicum. ibi. Vt medici curāt Dicit primo ſic. ꝙ ſicut iudex extrinſecus non debet flectere iudicium ꝓ-pter perſonas. nec medicus variare debet medicinam propter perſonas. Sic etiam iudex vel medicus anime. id eſt confeſſor nō debet confeſſis al-

leuiare vel aggrauare penitentiam ꝓpter odiū vel amorem. ſed debet reſpi
cere ad conſuetudinem eccleſie. ad dicta doctorum ad q̄ntitatem culpe ⁊ ad
magnitudinem contritōis. Vn̄ ſicut medici curāt varias infirmitates va
rijs remedijs vel medicinis. nā aliter febres aliter vulnera. ⁊ aliter tumo/
res curant. Sic etiam anime peccatrices varijs indigent. remedijs contra
alia ⁊ alia peccata

Circa textū dubitatur

¶ Primo quot modis frāgit̄ iuſticia iudicij Scđo q̄ req̄runt̄ ad rectū
iudiciū Tercio qđ valet iuſticia Quarto vtꝝ acceptio ꝑſonarū ſit
pctm̄ in iudicio Quinto vtrū iudex potest accipere munera Sexto
quid intelligit auctor ꝑ febres vulnus ⁊ tumorem

¶ Ad pͥmū dubiū rn̄det̄ q̄ tripl'r ꝑmittit̄ ſiue frāgitur iuſticia iudicij Pri
mo amore ſcȝ ꝑſone vel pecunie. Vn̄ Eſaias. Ve vobis q̄ iuſtificatis im
piū ꝑ muneribꝫ. ⁊ iſti ſunt iā dilecti in mūdo. Scđo ꝑuertit̄ iuſticia timo
re cōtra qđ dicit euāgeliū. Nolite eos timere q̄ occidūt corpus. aīam āt oc
cidere nō poſſunt. Tercio ira vl' inuidia. Vn̄ in euāgelio. Talis laudan
dus ē iudex q̄ nō flectitur aliquo iſtoꝝ modoꝝ. ⁊ iſti modi habēt etiā veri/
tatem de iudice aīe ſcȝ cōfeſſore

¶ Ad ſcđm rn̄detur q̄ tria req̄runt̄ ad hoc q̄ iudiciū ſit iuſtū. Primū ē q̄
procedat ex iuſticia id eſt q̄ ipſa ſn̄ia ſit iuſta Scđm eſt q̄ in iudice ſit au
ctoritas iudicādi. Vn̄ iudex ſecularis nō poteſt ſe intromittere de cauſis
eccleſiaſticis. Terciū eſt q̄ ſentētia cōferatur ſcđm rectā rōem prudētie a
lias eſſet iudiciū ſuſpicioſum ⁊ temerarium

¶ Ad terciū rn̄det̄ q̄ iuſticia pͥmo modo beatificat. Vn̄ in euāgelio. Bti
qui eſuriūt ⁊ ſitiūt iuſticiā ⁊c̄. Scđo exaltat. Vn̄ in libro ſapie Qui ope
ratur iuſticiā exaltabit̄. Tercio appetitū cōcupiſcētie refrenat. Vn̄ Eſa.
Erit iuſticia quaſi cingulū lumboꝝ eius. Quarto a morte eterna liberat
Vn̄ in ꝓuerbijs. Juſticia a morte liberat. Quinto coronat. Vn̄ pſal. Re
tribuet mihi dn̄s ſcđm iuſticiā meam

¶ Ad quartū reſpōdet̄ acceptio ꝑſonarum in iudicio eſt pctm̄ vt ſatis pa
tet ex iam dictis Et fit acceptio ꝑſonarum quando iudex melius iudicat a
micis. cognatis. dominis. diuitibus vel potentibꝫ. quaȝ inimicis. alienis.
ſeruis pauperibus ⁊ impotentibus

¶ Ad quintum reſpondet̄ diſtinguendo de iudicibus quia quidaȝ ſunt iu
dices ordinarij. ⁊ iſti non debēt accipe munus ⁊ ſpecialiter nō debēt pete/
re. quia ex officio tenentur iudicare Alij ſunt iudices delegati. ⁊ iſti pn̄t pe
tere expenſas moderatas. ſed non vltra vt patet extra de vita ⁊ honeſtate
clericorum. Hec Raymundus.

¶ Ad ſextum rn̄detur q̄ in ꝓpoſito ꝑ febres vulnus ⁊ tumorem intelligū
tur tria pͥncipalia pctā mortalia. nam per febres intelligit̄ luxuria. ꝑ vul
nus intelligit̄ auaricia que eſt ſicut profundum vulnus. cuius terminus
non poteſt inueniri ſic nec auarus ſatiari poteſt. nam licet in ſene omnia
vitia ſeneſcant. ſola tamen auaricia in eo iuueneſcit. Per tumorem intel/
ligit̄ ſupbia. quia ſicut tumor eſt quedam eleuatio cutis vl' alterius rei tu

meſcētis.ſic etiā ſuperbus inter alios vult ſe eleuari
ex oppoſito iniūgas.pꝓterea.ſue oppoſita maculis
Opponas igitꝰ anime cōtraria morbis
bona donet auarus id ē homo immūdus
Propria det cupidus.ſe caſtret luxurioſus
o hō inuidioſe inuidiā remoue homo ſuperbiā
Inuide liuorem depone ſuperbe tumorem
moderatas eſus ebrietatē cibi tua refrenet iracūdiā
Sobrietasqꝫ gulam patientia cōprimat iram
deponat qui leſus eſt faſtidia
Amoueat leſus rancorem.tedia meſtus
ſumptio vnde ſoluat excellentiam potationis
Potus aque redimat exceſſus ebrietatis
tue voluptates puniat caſtigatio carnis
Carnis delicias caſtiget virga flagellans
digne pniam agat ſubtractum raptor reſtituat
Vt bene peniteat ablatum predo reportet

¶ In iſta parte auctor ſpecialiter oſtendit quomodo circa quodlibet peccatum confeſſor dabit ſpeciale remedium.dicens ꝙ tu debes dare medicinas que ſint cōtrarie morbis id eſt pctīs.nam cupidus id eſt auarus debꝫ dari ꝓpria bona.luxurioſus debet ſe caſtrare.inuidus debet dimittere inuidiam.ſuperbꝰ ſuperbiā.Sobrietates edendi debet corrigere gulam.patientia iram.leſus debet dimittere rancorem.⁊ meſtus tedia.Ebrietas debet caſtigari per potum aque.⁊ cōtra delicias carnis debet fieri flagellatio.⁊ raptor debet reſtituere ablata

Circa textum dubitatꝰ

¶ Primo vtrū pctā poſſunt curari p ꝯtraria Scđo quō vitia pnt mutari in ꝟtutes ꝯtrarias Tercio que ſunt cōſideranda in ſatiſfactione Quarto que ſunt requiſita ad ſatiſfacientē ſatiſfactionem Quinto an predo debet ablata reſtituere Sexto de intellectu littere

¶ Ad primum reſpondetur ꝙ ſic.quia vnum contrarium natuꝫ eſt expellere reliquum.vt calliditas expellit frigiditatem.Etiam dt phs in pdicamentis.ꝙ virtus contrariatur vitio

¶ Ad ſecundum reſpondetur ſm phm ſcđo ethicorum.ibi dicit ꝙ virtus moralis conſiſtit in medio.Unde virtus ibidem deſcribitur ſic.Uirtus ē habitus electiuus in medio conſiſtens.⁊ quia virtus cōſiſtit in medio.ſeꝫ duorum vitiorum extremorum quorum vnum eſt ſupra ⁊ aliud infra.ſcilicet exceſſiue dare.⁊ dicitur prodigalitas.aliud eſt infra.id eſt modicum vł nihil.dare.⁊ dicitur parcitas.Uult ergo textus ꝙ cupidus vt prodigus large ſua diſtribuat luxurioſus totaliter ſicut caſtratus viuat.non tamen

debet ſe priuare membris
¶ Ad tercium reſpondetur ꝙ tria ſunt conſideranda in ſatiſfactione.in q̄
bus ſatiſfactio debet correſpondere culpe. Primum eſt numerus.naz pro
ſubtractione duorum denariorum non ſufficit ſatiſfactio vnius. Secun/
dum eſt pondus. Tercium eſt menſura.vñ Auguſtinus. Tāto tēpe quis
debet eſſe in pena quanto fuit in peccato
¶ Ad quartum reſpondet ꝙ ad ſufficientem ſatiſfactionem requirunt ali
qua ex parte dei.aliqua ex parte pctōris.⁊ aliqua ex pte eccl'e. Ex parte dei
requirūtur duo. Primū eſt miſericordia qua deus culpā indulget. Scōm
eſt iuſticia. Ex parte pctōris etiam requirunt duo. Primum eſt dolor de
pctīs perpetratis ⁊ omiſſis bonis. Scōm eſt amor dei ⁊ ſuorum precepto
rum. Ex parte eccleſie duo requirūtur. Primum eſt meritum chriſti ⁊ ſan
ctorum. Secundum eſt indulgentia que datur per papam epiſcopos vel
eorum vicarios
¶ Ad quintum reſpondetur ꝙ predo ⁊ quilibet habens bona iniuſta tene
tur illa reſtituere illis ex quibus ſunt exorta.vel heredibus eorum. Et ſi
neſciatur illi debent dari pauperibus vel vſui eccleſie in tali ciuitate vel il
la in qua illa bona ſunt male acquiſita.⁊ non ſolum principales id eſt qui
principaliter iniuſta bona acquiſierunt tenentur reſtituere.ſed etiam illi
qui auxilium vel fauorem adhibuerunt. Unde nouem modis aliquis ē in
culpa mali.quod tamen p̄ncipaliter non fecit illud malum.⁊ dicunt nouē
peccata aliena. Uñ⁹. Juſſio conſilium conſenſus palpo recurſus. Parti/
cipans mutuo non obſtans non manifeſtans. Et declaratio iſtius habet
in littera. Ut tibi ſit vita.
¶ Ad ſextum reſpondetur ꝙ cum dicitur in textu caſtret ſe luxurioſus.nō
vult dicere ꝙ luxurioſus debeat ſe priuare membris ſuis.quia hoc eēt ma/
gnum peccatum.ſed intendit dicere ꝙ talis loxurioſus debet caſte viuere
ac ſi eſſet caſtratus. Item per liuorem intelligit auctor inuidiam inuete/
ratam vel animum ſeu propoſitum vindicandi leſionem illatam. Item p
meſtum intelligit auctor turbatum del nolentem vel ſecundum alios ho/
minem accidioſum ⁊ hoc eſt ſatis conſonum littere. Item per predonem
intelligitur quilibet habens bona aliena iniuſte.vt predo.fur.latro.vſura
rius.ſimoniacus.

nudos eſuriētes.ſitientes.hoſpitor.vagos.infirmos.captiuos
Veſtio cibo poto tectum do viſito ſoluo
cōmodum.facio dolētib⁹ errantes paup̄ib⁹ .ſ.debitorib⁹
Cōmodo cōpatior cōuerto dono remitto
prios|vt deſiſtāt a pctīs.do ꝯſilium.q̄olibet munus
Arguo ſupplico cōſulo do q̄ōcunq̄ȝ talentum
geniculor de nocte macero corpus in bonis caſtigo corpus
Flecto genu vigilo ieiuno laboro flagello
veſtimēta nudis incedo pedib⁹ contritōem habeo p̄ indulgētijs
Veſtis nuda pedes nudo tero cor peregrinor

pniam ago orões ꝑ pctis pro venia id eſt punit

Peniteo lego ploro precor caro ſic maceratur

¶ In iſta parte oſtendit que ſunt opera miſericordie. ⁊ patet ſententia in littera ⁊ in expoſitione vltimi dubij

Circa textũ dubitatur

¶ Primo quotuplicia ſunt opera miſericordie Scḋo q̃ ſunt oꝑa miſericordie ad q̃ reducunt̃ oĩa iſta hic in textu poſita Tercio q̃re dñt oꝑa miſcḋie Quarto an paupes etiã pñt aut ſciũt facere oꝑa miſericordie. Quinto q̃ ſit diuerſitas inter ieiunãtes Sexto dubitat̃ de intellcũ lr̃e.

¶ Ad pmũ dubiũ rñdet̃ ꝙ duplicia ſunt oꝑa miſcḋie nã q̃dam ſunt corporalia. q̃ ſcʒ fiũt per ſubuentõem extrinſecã. Alia ſunt ſpũalia q̃ ſcʒ fiũt per merita bona que merita poſtea dicentur

¶ Ad ſcḋm reſpõdetur ꝙ oꝑa miſcḋie corꝑalia reducũtur ad ſeptem. Primum eſt viſitatio infirmoꝝ. Secundum eſt cibatio eſurientium. Terciũ eſt potatio ſitientium. Quartum eſt redemptio captiuorum. Quintum ẽ veſtitio nudorum. Sexto eſt collectio pauperum peregrinorum. Septimum eſt ſepultura mortuorum. Vñ⁹. Viſito poto cibo redimo tego colligo condo. Et opera miſericordie ſpiritualia etiam reducuntur ad ſeptem Primum eſt delinquenti ignoſcere. Secundum eſt peccantem corrigere. Tercium eſt ignorantem inſtruere. Quartum eſt dubitanti conſulere. Quintum eſt meſtum conſolari. Sextum eſt pro ſalute proximi orare. Septimum eſt iniuriam ſuſtinere. Vñ⁹. Corripit ignoſcit ſolatur conſulit orat. Suſtinet informat qui pius eſt animo. Vel ſic. Corripe ſuade doce dimitte ſolare fer ora.

¶ Ad terciũ rñdet̃ ꝙ duplici de cauſa dicunt̃ oꝑa miſcḋie. Prima eſt q̄ procedunt ex miſericordia ⁊ pietate hoĩs. ⁊ ſunt ſimpliciter ⁊ pure intuitu pietatis ⁊ amore dei. Secũda eſt q̄ miſcḋiam dei impetrãt ⁊ deũ ad miſericordiã ꝓuocãt. Vñ in euãgelio. Eſuriui ⁊ dediſtis mihi mãducare. et ſequit̃ ad ꝓpoſitũ. Venite ergo bñdicti pr̃is mei ⁊c.

¶ Ad quartũ rñdet̃ ꝙ paupes ita bñ pñt impetrare miſcḋiaʒ dei ſicut diuites nõ tñ pauꝑ tenet̃ necꝫ eñ valet aliquos veſtire ⁊ nutrire ⁊ huiõi opera bona facere ad hec ãt ideo nõ tenet̃ q̄ deficit in medio ſcʒ in bonis tẽporalibꝫ. nec deus q̄cꝫ reqrere vult vltra poſſe. vñ licet pauꝑ nõ pt̃ veſtire nudos ⁊ nutrire eſuriẽtes ſatis tñ eſt vt habeat bonã volũtatẽ quã libẽter impleret oꝑe ſi nõ deficeret in bonis. ⁊ ideo ita bñ exercet oꝑa miſcḋie ſicut ille q̃ oꝑe implet q̄ deus eſt inſpector cordis

¶ Ad q̄ntum rñdetur ꝙ diuerſi homines ꝓpter diuerſas cauſas ieiunant Vñ q̄dam ieiunant ꝓpter ſanitatẽ vt medici q̄dam ꝓpter laudem ⁊ hypocrite. q̄dam ꝓpter parcitatem vt auari. ⁊ q̄dam amore dei vt boni hoĩes. Vñ⁹. Ieiunat fictus (id eſt hypocrita) bonus vt videat̃. Ieiunat parcus. ne res ſua diminuat̃ Ieiunat medicus ne morbꝫ ei dominetur. Ieiunat iuſtus vt iuſticiaʒ mereatur

¶ Ad ſextũ rñdet̃ ꝙ pmũ opus miſcḋie ẽ veſtire nudos. Vñ Luʒ videris

nudū opi eū Jtē ī euā. Nud9 erā ꝛ cooꝑuiſtis me Scōꝫ op9 mīe f3 ordinē text9 pn̄tꝫ ē potare ſitiētes Terciū ē cibare eſuriētes. vn̄ ꝓpha Si eſurierit inimic9 tu9 ciba illū Quartū ē dare tectū. i. hoſpitare pauꝑes vł ꝑegrinos Vn̄ Egenos vagoſq3 iduc in domū tuā Quītū ē viſitare īfirmos ad cōſo landū eos ꝛ inducēdū ad deuotōez. vn̄ in euā. Infirm9 erā ꝛ viſitaſtis me. Sextū ē ſoluere captiuos. vt ī euā. In carcere erā ꝛ redemiſtis me Septi mū ē ꝯmoditatē eē. i. indigētib9 dare. vn̄ ps. Juſt9 tota die miſeret̄ ꝛ ꝯmo dat Octauū ē hr̄e ꝯpaſſionē. vn̄ Job Flebā ſuꝑ eū q̄ afflict9 erat ꝛ īpartie bar pauꝑi. Nonū ē ꝯuertere pctōrē ab errore. vn̄ Jacob9 Qui ꝯuertit pec catorē ab errore vite ſue ſaluabit aīam ſuā de9 a morte. Decimū ē dare ele moſynā. Vn̄ ꝓpha. Date elemoſynā ꝛ oīa mūda ſunt vobis. Abſcondite elemoſynā in ſinu pauꝑis. ꝛ ipſa orabat ꝓ vobis ad dn̄m. Naꝫ ſicut aqua extinguit ignē. ſic elemoſyna extinguit pctā. Undecimū eſt remittere ma/ lefactorib9 nr̄is. Vn̄ euāgeliſta Dimittite ꝛ dimittemī. Duodecimū eſt arguere vł corriꝑe delinquētes. vn̄ Sapiēs in ꝑabolis. Qui arguūt pra/ uos laudabunt̄. ꝛ ſuꝑ eos veniet bn̄dictio Decimūterciū ē cōſulere id ē da re bonū cōſiliū ꝓximo. Decimumquartū eſt ſupplicare leſis vt dimittant offenſionē. Decimūquintū eſt dare quodcūq3 talentuꝫ. Vn̄ ſi deficiat res da dulcia ꝟba. vn̄9 Si tibi res deficit da ꝟba benigna petēti. Decimūſex/ tū eſt flectere genua cauſa deuotōis vł humilitatis. Decimūſeptimum ē vigilare in bonis oꝑib9 ſcꝫ orōib9 ꝛ ſtudijs. vn̄ Ps̄. Deus deus meus ad te de luce vigilo. Decimūoctauū eſt ieiunare ꝛ hoc ſolū amore dei. vt pa/ tuit in q̄nto dubio. Decimūnonū ē laborare in bonis oꝑib9. Vn̄ ps. La boraui in gemitu ꝛc. Labores manuū tuaꝝ ꝛc. Vicesimū ē flagellare cor pus. vn̄ Ps̄ Qm̄ ego in flagella ꝑatus ſum. ꝛ dolor ꝛc. Vicesimūprimū eſt veſtiri duris. vn̄ Joh̄nes babtiſta habuit veſtē de pilis camelorū. Job vero ſaccū ꝛ ciliciū. Vicesimūſcōm ē ire nudis pedib9. Vn̄ dn̄s dixit moy ſi. Tolle calceamēta de pedib9 tuis. terra eīm in qua ſtas ſcā ē. Vicesimū/ terciū eſt contritōem cordis habere. ꝛ hoc ꝓ pctīs. vn̄ Ps̄. Sacrificiū deo ſpūs cōtribulatus cor ꝯtritū ꝛc. Vicesimūquartū ē ꝑegrinari vł ire ꝓ in/ dulgētijs q̄ ꝓcedūt ex miſcdīa dei. Vicesimūquintū eſt penitere id ē pnīaꝫ facere. vn̄ Joānes baptiſta Agite pnīam appropinquabit eīm regnum dei Vicesimūſextū eſt legere orōes ꝛ ſeruire deo. vn̄ Apl̄s Seruire deo ē reg nare. Vicesimūſeptimū ē plorare. vn̄ Bti q̄ lugēt qm̄ ipſi cōſolabunt̄ ſcꝫ amore dei. Jtē iob Melius eſt ire ad domū luctus q̄ꝫ ad domū conuiuij. Vicesimūoctauū eſt pcari id ē orare ꝓ alijs. ꝛ ſpēaliter ꝓ inimicis. Unde Chriſtus pendēs in cruce ſic orauit. P..ter ignoſce illis qꝛ neſciūt q̄d faci unt. Et ſic patet intellectus littere.

ſacerdoti illa ꝓ peccatis cōſiderabis

His quoq3 cōfeſſis q̄ ſunt iungenda notabis

manifeſta pn̄a ſit manifeſta culpa

Publica ſit pena fuerit ſi publica nuta

occulta ſit ꝓ q̄uis nota occulta ſit pn̄a

Si lateat licet enormis lateat quoq3 pena

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

id eſt pctm̄ facit pn̄iam agit ſecrete
Hoc eſt q̄ peccat occulte peniteat clam
quelibet pctā ſacerdos id eſt ſapientius
Singula confeſſor prudentius vt meditetur
intētio. ꝯfitētis ſcȝ pctī ꝯfitens ꝯſiderentur
Affectus cauſa vitium perſona notentur
per pn̄iam veniendi ſequentia
Ad dn̄m feſtināndi ſunt hec tibi cauſe
purgatorium ſcȝ eua infirmitas verecundia
Ignis purificans mors egritudo ruborq̄ȝ
magnitudo mos id eſt pctī
Et culpe grauitas ⁊ cōſuetudo ruine
de peccatis
Hic modus eſt cōfitendi eſtq̄ȝ ſatiſfaciendi

¶ Finaliter in hac pte oñdit auctor in gn̄ali quō imponi debet pnīa. dicēs ꝙ poſtq̄ȝ fcā eſt ꝯfeſſio de oīb⁹ pctīs pdcīs. tūc ꝯfeſſor natare debet penitentiā quā velit iniūgere. Nā ſi pctm̄ fuerit publicū. pnīa erit publica. et ſi ſit ſecretū. ſecreta debet eē pnīa. ⁊ vt ꝯfeſſor poſſit oīa bn̄ ⁊ prudēter meditari debet notare affectū cauſas vitiū ⁊ pſonā ꝯfitētis Dicit vltra ꝙ iſta q̄ ſequunꝫ faciūt aliquē feſtinare ad dn̄m ſcȝ ignis purgatorij. egritudo. rubor. grauitas. culpe. ⁊ cōſuetudo peccandi

Circa textum dubitaꝫ

¶ Primo quare p pctō ſecreto nō debet imponi publica pnīa Scdo q̄re affectus cauſa vitiū ⁊ pſona ꝯfitētis notari debet Tercio quō intelligenda ſit illa littera ad dominum. Quarto quare ⁊ propter quid ſit purgatorium Quinto vtꝝ pena purgatorij ſit grauiſſima Sexto vtꝝ ignis purgatorij agit in aīam ⁊ an aīa p ipm purgetur

¶ Ad pmū dubiū rn̄deꝫ ꝙ ſi pctm̄ ſit ſecretū nō debet imponi publica penitētia q̄ȝ ſancta eccleſia nunq̄ȝ ſcandaliſat aliquē niſi ſcādaliſatus fuerit et pro publico pctō. publica debet imponi penitētia

¶ Ad ſcōm rn̄deꝫ ꝙ pmo debet attēdi affectio id ē ꝯtritio ꝯfitētis. dolor de pctīs. amor dei ⁊ pceptorum eius. intentio abſtinēdi de cetero. fides catholica. ⁊ huiōi. q̄ȝ ſm̄ exigentiā iſtoꝝ maior vel minor debet imponi penitentia. Scdo debet notari cauſa pctī ſcȝ an ſit factū ex ignorātia vl̄ impotentia. vel ex pura volūtate aut ꝯſilio. vel huiōi. Tercio debet attendi vitiū ſcȝ an ſit veniale vl̄ mortale cū eoꝝ circūſtantijs. Quarto debet attendi pſona ſcȝ vtꝝ ſit ſecularis vel religioſus. aut in ordinibus vl̄ nō aut vir vel mulier vtꝝ liber vel ſeruilis. aut diues vel paup. an ſenex an iuuenis. an ſapiēs vel ſtultus ⁊c. q̄ȝ ſm̄ varietatē iſtorum penitentia debet variari ſcōm iudicium diſcreti confeſſoris

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

¶ Ad terciū reſpōdet̄ ꝙ illa lrā ad dn̄m feſtinādi poteſt dupliciter intelli/
gi. Primo mō ſic ꝙ illa q̄ ponunt̄ in lrā ſunt cāe feſtinādi ad dn̄m id ē faci
endi pniam ꝛ diſponēdi ſe ad chriſtū. Alio mō intelligit̄ ſic lrā ꝙ illa ſunt
cauſe feſtinādi ad dn̄m id ē poſt mortē citius veniēdi ad dn̄m
¶ Ad quartū reſpondetur ꝙ multis de cauſis ordinatū eſt purgatorium
Prima cauſa eſt. quia homines valde bene habebunt celum. homines val
de mali habebunt infernum. ꝛ per conſequens homines mali malicia veni
ali habebunt locum ad delendum peccata. ꝛ ille erit purgatorium. Se/
cunda cauſa eſt. quia ſicut ſumma bonitas chriſti non patitur aliquod bo
num irremuneratum. Sic ſumma iuſticia eius non patitur aliquod im/
punitum. Tercia cauſa eſt. q꞉ claritatem diuine lucis ſoli oculi mūdi cor
dis cernere poſſunt. Quarta cauſa ē q꞉ ꝑ culpam diuinitas offenſa ē. ergo
requiritur ſatiſfactio ꝛ diuina imago in nobis deformata eſt ideo requirit̄
expurgatio. Quinta cauſa eſt. q꞉ contraria contrarijs curantur. ergo dele
ctatio peccati deleri debet pena purgatorij
¶ Ad q̄ntū reſpōdet̄ ſm mgrm̄ ſniaꝝ libro quarto dicentē ſic. Hic autez
ignis purgatorij ꝛ ſi eternus nō ſit miro tn̄ modo grauis ē ꝛ excellit oēm
penam quā vnq̄ȝ aliquis paſſus eſt in hac vita. nunq̄ȝ eni̅ in carne inuēta
eſt tanta pena. nam licet martyres paſſi ſunt innumerabilia tormenta. ex
cellit tamen ignis purgatorij om..ia iſta
¶ Ad ſextū rn̄detur ꝙ ignis poteſt dupl'r ꝯſiderari. Uno modo vt inſtru
mentū nature. ꝛ ſic nō agit in aīam. ſed ſolum in corpus. Alio mō vt in/
ſtrumentum diuine iuſticie. ꝛ ſic agit in aīam imp̄mendo illi pniam. Si
tūc querit̄ vtꝝ ille ignis equaliter agat in aīas ſic ꝙ nō magis in vnaȝ q̄ȝ
in aliam. Reſpōdetur ꝙ nō. ſed ex diuina ordinatōe ignis ille magis vel
minus cruciat aīam ſm ꝙ aīa plus vel minus de pctīs venialibus ſecum
portat. Mundemus ergo nos vera contritione confeſſione. ꝛ opis ſatiſ/
factione vt feſtinare poſſimus ad gloriam dei. Quā nobis cōcedat qui eſt
benedictus in ſecula ſeculorum Amen.

Duodecim articuli fidei.

¶ Primus articulus. Petrus. Credo in deū prēm oīpotētē creatorē celi
et terre. Un̄ Eſaias. Prēm inuocabitis q̄ terrā fecit ꝛ celos ꝯdidit ¶ Se
cūdus articulus. Andreas. Et in ieſumchriſtū filiū eius vnicū dn̄m nrm̄.
Un̄ Dauid Dn̄s dixit ad me filius meus es tu. ¶ Tercius articul⁹ Ja
cob⁹ maior. Qui ꝯceptus eſt de ſpū ſcō natus ex maria ꝟgine. vn̄ Eſaias
Ecce ꝟgo ꝯcipiet ꝛ pariet filiū. ¶ Quartus articulus. Joānes euāgeli/
ſta. Paſſus ſub pōtio pylato crucifixus mortuus ꝛ ſepultus Un̄ zachari
as. Aſpicient oēs ad eū quē crucifixerūt. ¶ Quintus articulus. Thomas
Deſcēdet ad inferna tercia die reſurrexit a mortuis. vn̄ Ozias O mors e
ro mors tua morſus tuus ero inferne. ¶ Sext⁹ articul⁹ Jacob⁹ mīor Aſ/
cendit ad celos ſedet ad dexterā dei prīs oīpotētis. vn̄ Amas. Qui edifi/
cat aſcenſionem ſuam in celo. ¶ Septimus articulus Philippus. Inde
venturus eſt iudicare viuos ꝛ mortuos. Unde Sophonias. Aſcendam
ad vos in iudicio. ¶ Octauus articulus. Bartholomeus. Credo in

ſpiritum ſanctum. Unde Johel. Effundam de ſpiritu meo ſup omnem carnem. ¶ Nonus articulus Mattheus. Sanctam eccleſiam catholicã ſanctorum communionem. Unde Zacharias. Inuocabunt omnes nomẽ domini ⁊ ſeruient ei. ¶ Decimus articulus. Simon. Remiſſionem pec/catorum. Unde Malachias. Deponet deus omnes iniquitates noſtras et proijciet omnia peccata noſtra. ¶ Undecimus articulus Judas tha/deus. Carnis reſurrectionem. Unde Daniel propheta. Educam vos de ſepulchris veſtris. ¶ Duodecimus articulus. Mathias. Et vitam eter/nam Amen. Unde Ezechiel. Euigilabunt omnes. alij ad vitam. alij ad mortem.

¶ Septẽ peccata mortalia

Ut tibi ſit vita ſemper ſaligia vita
Monſtrat ſaligia que ſunt mortalia ſeptem
luxuria auaricia ſupbia accidia inuidia
Luxus aua ſuper ac inuidus ira gula

	S	ſuperbia.
	A	auaricia
	L	luxuria
Saligia	I	ira
	G	gula
	I	inuidia
	A	accidia

¶ Quinq₃ ſenſus

Viſus ⁊ auditus cum tactu guſtus odorq₃
ſcʒ viſu auditu ⁊c. ois pctã
Senſibus his quinq₃ haurit homo ſcelera

¶ Decem pcepta domini

moyſi ſcripta
In tabulis binis lex eſt depicta petrinis
tenet ſcʒ ſequentia
Lex precepta dei continet iſta decem
Unum crede deum. Nec iures vana p ipſum
Sabbata ſanctifices. Habeas i honore parẽtes.
Nõ ſis occiſor. Fur. Mechus. Teſtis iniquus
Alterius nuptã. Nec rem cupias alienam
Hec quicũq₃ velis ſaluarier accipe iuſſa

¶ Nota ꝙ decem pcepta ſunt data contra decem plagas egyptiacas. de/

cem precepta patent in his metris. Unum crede deū ꝛc. Et decē plage egy
ptiace patēt in his ꝟſibus ſequētibus
qꝛ in deū non crediderunt qꝛ nomē dei blaſphemauerunt
Prima rubens unda Ranarum plaga ſecūda
qꝛ dei ſabbata ꝯtēpſerūt qꝛ parētibus non obedierunt
Inde culex triſtis Poſt muſca nocētior iſtis
quia ſanctos dei occiderunt quia furtis intēderunt.
Quinta pecus ſtrauit Veſicam ſexta creauit
quia fornicationi vacauerūt qꝛ iniqua teſtimonia ꝓtulerūt
Inde ſubit grando Hinc bruc⁹ dēte nefando
qꝛ adulteriū ꝯmiſerūt quia auaricie ſtuduerunt
Nona tegit ſolem Prima necat ultima ꝓlem

¶ Septem ſacramenta

presbyteriū matrimoniū. baptiſm⁹ q̄ fit in frōte p̄ epm̄ ſacr̄m altaris.
Ordo cōiugium fons confirmatio panis
que fit infirmis ad mortem que fit ſacerdoti pro venia
Unctio poſtrema. cōfeſſio ſunt ſacramenta

¶ Septē dona ſcīſpūs

ſapiētia. ītellect⁹ ꝯſiliū. fortitudo. timor. pietas ſciētia
Sap intel con for ti pi ſci collige dona.

¶ Septē opa miſcdie corꝑalia

viſitare infirmos. potare ſitiētes. cibare eſuriētes. redimere captiuos
Viſito poto cibo redimo
tegere nudos. colligere ꝑegrinos. ſepelire mortuos
Tego colligo condo

¶ Septē opa miſcdie ſpūalia

corrigere peccātē. ꝯſulere dubitāti. docere ignorātē. delinquēti ignoſcere
Corripe ſuade doce dimitte
ꝯſolare meſtū. ferre iniurioſos. orare pro ſalute proximi
Solare fer ora

	Juſticia qua redditur vnicuiqꝫ qd̄ ſuū eſt
Quattuor	Prudētia qua ꝯgnoſcit᷑ q̄d agēdū ꝛ q̄d fugiendū ſit.
ꝟtutes car	Tēꝑantia q̄ cohercet᷑ appetit⁹ ab his q̄ turpiter appetūtur.
dinales	Fortitudo q̄ aīm⁹ ī aduerſ̄ n̄ frāgit᷑ ī ꝓſꝑis nō extollit᷑

Tres ꝟtutes	Fides ſine qua nemo ſaluari poteſt
theologice	Spes q̄ ꝑ deſideriū ꝛ ſuſpiciū ītroducit ad q̄etis gaudiū
	Charitas q̄ diligim⁹ deū ſuꝑ oīa ꝛ ꝓxios ſicut nosipos

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

¶ Octo beatitudines

Paupꝑtas ſpūs. mitis. lugens. miſerenſqꝫ
His octo fiet ſepe beatus homo
Juſticiam petere. cor mundū. perſequiturqꝫ

Beati paupes ſpiritu. qm̄ ipſoꝝ eſt regnum celorum
Beati mites. quoniā ipſi poſſidebunt terram
Beati qui lugent. quoniā ipſi conſolabuntur
Beati qui eſuriūt ⁊ ſitiūt iuſticiā. qm̄ ipſi ſaturabunt
Beati miſericordes. qm̄ ipſi miſericordiā cōſequētur
Beati mundo corde. quoniā ipſi deū videbunt
Beati pacifici. quoniā ipſi filij dei vocabūtur
Bti q̄ pſecutōem patiunt ꝑpter iuſticiā. qm̄ ipoꝝ ē regnū celoꝝ

¶ Sex peccata in ſpūmſanctum

impugnatio ꝟitatis agnite. pſumptio de dei miſcdia. deſꝑatio a pctis.
Impugnās veꝝ. pſumēs. ſpemqꝫ relinquēs
obſtinatio — inuidētia. fraterne charitatis
Hinc induratus. odiens quoqꝫ fratris amorē
contemptus penitentie
Emendā ſpernēs impugnāt pneuma beatū

¶ Quattuor pctā clamātia añ deū ꝓ vindicta

homicidiū — pctm̄ cōtra naturam
Clamitat in celis vox ſanguis. ⁊ ſodomorum
paupeꝝ a potētib oppreſſoꝝ — qñ laborātib nō ſoluitur
Vox oppreſſorū· merces detenta laborum

¶ Nouem peccata aliena

iubere alijs vt mala faciant — dare cōſiliū alteri vt damnum inferat — dare cōſenſum alteri ad malefaciendum
Juſſio — conſilium — conſenſus
laudare raptorē vl' aliū pctōrē. hoſpitare fures aut maleficos ⁊ laudare eos
palpo — recurſus
habere partem de bonis ablatis — doloſe furtū vl' rapinam facere — nō reſiſtere qñ ſine periculo facere poſſet
Participans — mutuo — non obſtans
nō reuelare ⁊ manifeſtare rem ablatā quādo ⁊ vbi poſſet
non manifeſtans

¶ Finit libellus de mō cōfitēdi ⁊ penitēdi

Societatis Jesu Paderb

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

[illegible]

sedium altitudinē celorum multiplicasti filios hoīm

Usq₃quo domine oblivisceris me ī finē. usq₃quo avertis faciē tuam a me. Quā diu ponā consilia ī aīa mea: dolorē ī corde meo p diem. Usq₃quo exaltabit̄ inimicus meus sup̄ me: respice ⁊ exaudi me dn̄e deus meus. Illumiā oculos meos ne unquam obdormiam in morte: ne qn̄ dicat inimicus meus prevalui adversus eum. Qui tribulant me exultabūt si motus fuero. ego autē ī misericordia tua speravi. Exultabit cor meū in salutari tuo: cantabo dn̄o q̄ bona tribuit m̄ ⁊ psallā

bitis gentes de terra illius Desiderium pauperum exaudivit
dominus: preparationem cordis eorum audivit auris tua. Iudicare
pupillo et humili: ut non apponat ultra magnificare se
homo super terram
In domino confido quomodo dicitis anime mee. transmigra in montem
sicut passer. Quoniam ecce peccatores intenderunt arcum: paraverunt
sagittas suas in pharetra ut sagittent in obscuro rectos corde
Quoniam que perfecisti destruxerunt [illegible]
Dominus in templo sancto suo [illegible]

Raymun
di
Summula

W 8

7290

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN